

ТОРА ОР • ПАРШІ ЛЕХ-ЛЕХА • МААМАР 1

(ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה...)

Тема «Іди собі»: «І йшов він шляхами
своїми» — знизу вгору і згори вниз

Аврам, ав рам, — це прихований інтелект, що перебуває поза
межами всякої думки; його завдання — поступово
спускатися, аж поки приховані мудрість і насолода Б-га не
розкриються навіть у фізичних діях. Цей спуск насправді є
піднесенням: усе, що сягає найнижчого рівня, має корінь у
найвищому — у вінці (Кетері), вище за саму мудрість.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/lech-lecha/1/

ГОЛОВНА ДУМКА

Аврам, ав рам, — це прихований інтелект, що перебуває поза межами всякої думки; його завдання — поступово спускатися, аж поки приховані мудрість і насолода Б-га не розкриються навіть у фізичних діях. Цей спуск насправді є піднесенням: усе, що сягає найнижчого рівня, має корінь у найвищому — у вінці (Кетері), вище за саму мудрість.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

У маамарі ім'я Аврама тлумачиться як ав рам — «піднесений батько», інтелект, прихований від усякої думки, завдання якого — розкритися через ланцюг світів аж до царювання (Малхут). Милість (Хесед) Авраама — це розкриття, що поєднує, але до створених істот воно доходить лише через приховування; щоб усунути оболонку, яка заважає цьому розкриттю, потрібне обрізання. Своєю чергою, розкриття дає силу піднести іскри, розсіяні у світі, подібно до того, як світло свічки поглинається смолоскипом. Перехід до імені Авраам із доданою літерою гей, пов'язаною з рівнем розуміння (Біна), видається спуском, однак розширення Біни походить від Атіка, найглибшого рівня Кетера, і Кетера, що вищий за Хохму: адже мудрецеві потрібен ширший розум, щоб пояснити ідею притчами. Так само Тора, вбрана у фізичні міцвот, черпає з Кетера, а фізична міцва розкриває більше, ніж мудрість у її власному місці. Авраам дотримувався Тори лише у внутрішньому вимірі; для її зовнішнього, фізичного виконання було потрібне світло з рівня, вищого за ланцюг світів, яке притягується через обрізання, тяжку працю в Єгипті та алеф у слові «Анохі». Наприкінці маамар тлумачить подорожі Аврама, відокремлення Лота та імена Авраама й Сари як етапи цього притягування світла вниз.

ПЛАН

1	Ав рам: розкриття прихованого інтелекту	¶11-3
	Аврам — інтелект, прихований від усякої думки; його Хесед має розкритися через світи, за допомогою приховування, щоб створений світ міг існувати й перебувати в самоусуненні перед Б-гом.	
2	Обрізання і сила піднесення іскор	¶14-6
	Обрізання усуває кліпат нога; подальше розкриття підносить іскри, немов світло свічки перед смолоскипом, а поклик Аврама знаменує початок Світу виправлення.	

3 Додана літера гей: спуск як піднесення

¶7-9

Літера гей в імені Авраам відповідає рівню Біни, де розкривається Атік; як показують притчі Шломо і кінчик літери юд, розширення походить із вищого рівня — Кетера.

4 Тора і міцвот у фізичних речах

¶10-13

Небесну мудрість можна досягнути лише тоді, коли вона вбирається у фізичні міцвот, що черпають із Кетера; цдака і тфілін спричиняють єднання у вищих світах, а Патріархи підготували шлях до Тори.

5 Внутрішнє і зовнішнє виконання Тори

¶14-19

Авраам дотримувався Тори у внутрішньому вимірі; для її фізичного виконання було потрібне світло з рівня, вищого за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), притягнуто через обрізання, працю в Єгипті та алеф Кетера на Синаї.

6 Подорожі Аврама, Лота та імена

¶20-22

Вихід із Харана, відокремлення від Лота та імена Авраам і Сара прочитуються як послідовні етапи переходу розкриття від прихованого інтелекту до Малхут.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Прихований інтелект שכל הנעלם מכל רעיון

Рівень розуму настільки глибокий, що жодна думка не може його досягнути; він навіть вищий за Хохму. Маамар ототожнює його з Аврамом, аврам.

Атік קליק

Найглибший рівень Кетера, джерело Б-жественної насолоди, який розкривається саме в Біні.

Кетер (вінець) כתר

Рівень, вищий за мудрість; оскільки він виходить за межі ланцюга світів, то сягає навіть фізичних речей.

Кліпат нога קליפת נוגה

Напівпрозора оболонка, що вкриває святість, але містить добро, яке можна піднести; її уособлює крайня плоть, яку усувають під час обрізання.

Свічка перед смолоскипом כנר בפני האבוקה

Образ меншого світла, поглинутого більшим: так іскри святості притягуються до розкритої Б-жественної присутності (Шехіні).

Внутрішній і зовнішній виміри פנימיות וחיצוניות

Авраам дотримувався міцвот у їхньому внутрішньому, духовному вимірі; їхнє зовнішнє, фізичне виконання стало можливим лише з даруванням Тори на Синаї.

Ав рам: розкриття прихованого інтелекту

1 (ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה למטה⁴ כוי לה' הנראה⁵ כוי לה' סתם)^{6,7}

(Тема «Іди собі» [Лех леха]; «І він вирушав у свої мандри» — знизу вгору, згори вниз тощо; «до Імені Б-га (Гавая), Який явився» тощо; «до Гавай», без уточнення.)

Заголовок, що перелічує вірші, які пояснюватиме маамар: заклик Б-га до Аврама — «Іди собі», — і подальші мандри Аврама, які Альтер Ребе тлумачить як рух і знизу вгору, і згори вниз. Два жертovníки, споруджені Аврамом, — один «Імені Б-га (Гавая), Який явився йому», а другий просто «Гавай», — уособлюватимуть розкритий рівень Б-жественності та вищий рівень, без уточнення.

2 הנה אברם הוא השכל הנעלם מכל רעיון⁸ א"ב [אב] ר"ם⁹ וצ"ל בבחי' גילוי דהיינו להיות סדר

השתלשלות מבחי' חכים ולא בחכמה ידיעה בבחי' ירידה ממדרגה למדרגה עד סוף כוי

Отже, Аврам — це інтелект, прихований від будь-якої думки, — ав рам, «піднесений батько»; і він має перейти до стану розкриття, тобто має постати впорядкований ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) — від рівня «мудрий, але не мудрістю, яку можна пізнати», у вигляді спуску від рівня до рівня, аж до кінця тощо.

Ім'я Аврам читається як ав рам, «піднесений батько»: рівень інтелекту настільки глибокий, що жодна думка не може його досягнути, — він вищий навіть за мудрість (Хохма). Завдання Аврама — привести цей прихований рівень до розкриття, щоб він спускався крок за кроком крізь усі світи аж до найнижчого. Ребе у своєму маамарі «Лех-Леха» 5738 року, як цитує примітка Kehot, пояснює, чому цей рівень вищий за Хохму: Хохма, хоч і є першою з внутрішніх сил, уже є розкриттям, тоді як ав рам прихований від будь-якої думки.

והתכלית הוא להיות גילוי בבי"ע¹⁰ ג"ע [גן עדן] עליון ותחתון תענוג הנבראים שיוכלו לקבל גילוי התענוג כוי.

А мета полягає в тому, щоб відбулося розкриття у [світах] творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія) — у верхньому й нижньому Ган Едені [Саду Еден], насолоді створених істот, — аби вони могли сприйняти розкриття насолоди тощо.

Мета цього спуску — щоб Б-жественність розкрилася навіть у нижніх створених світах (Брія, Єцира, Асія). Там є верхній і нижній Ган Еден, духовний Сад Еден, де душі й створені істоти отримують розкриття Б-жественної насолоди. У примітці Кегот цитує глосу Цемах-Цедека, де сказано, що притягнення вищого єднання (іхуда ілаа), завдяки якому розкриття внизу відповідає тому, яким воно є нагорі, було новим за Авраама.

3 וזהו ענין חסד אתגלי כפומא דאמה¹¹ להיות גילוי ההשפעה בבחי' התקשרות והוא יושב פתח האהל¹² כו'.

І ось що означає: «Милість (Хесед) відкривається в устах ама»: розкриття потоку впливу відбувається в аспекті зв'язку; і «він сидів біля входу до намету» тощо.

У Зоарі сказано, що Хесед (милість) відкривається в «устах ама». Ама [чоловічий статевий орган] є органом завіту, що відповідає Йесод — основі, каналові, яким потік згори передається тому, хто його приймає. Її «уста» — це отвір, звідки виходить цей потік. У «Ец Хаїм», записаних рабі Хаїмом Віталем ученнях Арізала, сказано, що крапля інтелектуальних сил (мохін) вливається «в уста ама» і поміщається в Імму. Отже, Хесед, розкритий там, — це милість, що поєднує того, хто дає, з тим, хто приймає. Авраам, людина Хеседу, втілює цей потік; саме тому він сидить «біля входу до намету» — там, де внутрішнє відкривається назовні. У «Ор га-Тора» Цемах-Цедек пов'язує цей «зв'язок» із завершенням «Iggeres HaKodesh» 15, де Альтер Ребе пояснює, що єднання називається знанням (Даат), адже Даат означає поєднання і зв'язок.

אך גילוי זה הוא ע"י צמצומים והעלם בחי' חשך דיצחק ויהי ערב ויהי בקר יום¹³ א'

Однак це розкриття відбувається через скорочення (цимцумім) і приховування — через рівень темряви Іцхака, — «І був вечір, і був ранок — один день»,

Проте розкриття милості може досягти створених істот лише через скорочення й приховування, пов'язані з Іцхаком (стриманістю, Гвурою). Вірш про творення «І був вечір, і був ранок» показує, що спочатку настає темрява — приховування, і лише потім світло.

כדי להיות בחי' יש וכו' יהיה יום אחד המשכת אחד שיהיה היש בטל דהיינו שיהיה בחי' יש ובטל כו'.¹⁴

аби існував рівень [створеного] «еш» [самостійно існуючого сущого], а в ньому був «один день» — притягнення «Єдиного» згори вниз, — щоб це еш було в стані самоусунення (бітуль); тобто щоб існував рівень еш і [все ж] він був у стані самоусунення тощо.

Приховування потрібне, щоб узагалі могло існувати створене «щось» — еш. Але всередині цього еш має бути «один день»: єдність Б-га, притягнута до нього, щоб воно існувало й водночас перебувало в стані бітуль перед Ним. У «Лікутей Тора», у маамарі «Шлах», Альтер Ребе посилається на таке прочитання слів «І був вечір, і був ранок — один день» і пояснює: якби Нескінченне світло (Ор Ейн Соф) було притягнуте аж донизу, усе перебувало б у стані бітуль і жодне створене «щось» не могло б існувати; тому після поширення мають відбуватися відведення й скорочення.

Обрізання і сила піднесення іскор

4 והנה להיות גילוי זה צ"ל מצות מילה להסיר ערלה היא קליפת נוגה החופפת כו' שלא יהיה לה יניקה שא"א להמשיך בחי' גילוי בעודה שם כ"א כשיעור חיותה כו'.

А щоб це розкриття відбулося, потрібна міцва обрізання — видалити крайню плоть, тобто кліпат нога (напівпрозору оболонку), що покриває [його], тощо, аби вона не отримувала живлення; адже неможливо притягнути рівень розкриття, поки вона там перебуває, інакше як у міру її життєвої сили, тощо.

Для того щоб розкрилася Б-жественність, потрібна міцва обрізання. Крайня плоть символізує кліпат нога — «напівпрозору оболонку», яка покриває святість і живиться від неї; поки вона там перебуває, розкриття може відбуватися лише в обмеженій мірі, достатній для її підтримання.

ולכן כתיב אחר מצות מילה כי אב המון גוים שלכאורה אינו מוכן מה ענין גוים לכאן

Тому після міцви обрізання сказано: «Бо [Я зробив тебе] батьком безлічі народів», — і на перший погляд незрозуміло: до чого тут народи?

Альтер Ребе запитує, чому відразу після заповіді обрізання Тора називає Авраама «батьком безлічі народів». До чого народи мають стосунок до обрізання?

אלא שנעשה כח הבירור ע"י גילוי זה כי למה הצדיקים דומים¹⁵ בפני השכינה כנר בפני האבוקה שנכללים בבחי' בטול באבוקה.^{16, 17}

Навпаки, завдяки цьому розкриттю виникає сила для відбору й очищення; адже «на що схожі праведники перед Б-жественною присутністю (Шехіною)? На свічку перед смолоскипом», — вони включаються до смолоскипа, перебуваючи в стані самоусунення (бітуль).

Він відповідає, що розкриття, спричинене обрізанням, дає силу відбирати й підносити. Як сказано в Талмуді, праведники перед Шехіною схожі на свічку перед смолоскипом: мале полум'я включається у велике. Так само й те, що наближається до розкритого світла, притягується до нього. У записі цього маамару рабі Пінхаса Рейзеса, як цитує його примітка Кегот, цей образ пояснено виразніше: коли свічку підносять до смолоскипа, її олія витягується й поглинається смолоскипом; так завдяки вчинкам праведників іскри відбираються й очищуються зі світу творення (Бріа), світу формування (Єцира) та світу дії (Асія) і включаються до царювання (Малхут) Нескінченного (Ейн Соф).

5 ואמרו גלו לאדום¹⁸ כו' כי לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים¹⁹ והן הניצוצות²⁰ שבק"ן [שבקליפת נוגה] שבמאכלים ומשקים שמתעלים להתכלל בקדושה מפני גילוי שכינה שעייז הם בטלים ונכללים כנר בפני אבוקה²¹ כו'.

I [Мудреці] сказали: «Вони були вигнані до Едому» тощо, адже «їх вигнали лише для того, щоб до них додалися прозеліти», — і це іскри в кліпат нога [світлосаянній оболонці], що містяться в їжі та напоях. Вони підносяться, щоб включитися у святість, завдяки розкриттю Б-жественної присутності (Шехіні); унаслідок цього вони втрачають перед нею самостійність і включаються [у святість], подібно до свічки перед смолоскипом тощо.

Мудреці кажуть, що куди б не був вигнаний Ізраїль, навіть до Едому, Шехіна йшла разом із ним, і що Ізраїль був вигнаний серед народів лише для того, щоб до них долучилися прозеліти. Альтер Ребе тлумачить це внутрішньо: «прозеліти» — це іскри святості в кліпат нога, у дозволеній їжі та напоях цього світу; коли розкривається Шехіна, ці іскри втрачають перед нею самостійність і включаються у святість, подібно до свічки перед смолоскипом. У маамарим на книгу Megillas Esther у Тора Ор Альтер Ребе наводить те саме висловлювання й пояснює, що ці прозеліти — іскри, які впали зі світу Тогу та очищуються під час їжі й пиття.

6 וזהו ענין פי' זו ויאמר ה' אל אברם²² א"ב [אב] ר"ם שיהא יורד ומשתלשל בבחי' גילוי כדי להיות תיקון ובירור

А в цьому й полягає зміст цього уривка: «I Гаває сказав Аврамові» — ав рам, — щоб він спускався й поступово розгортався в розкритті, аби відбулися виправлення й очищення.

У цьому полягає внутрішній зміст заклику Б-га до Аврама: ав рам — прихований інтелект — має ступінь за ступенем спуститися до розкриття. Мета цього — тікун (виправлення) і бірур (очищення): виправити світ і відокремити в ньому добро.

כי עד אברם הי' [היה] שבה"כ [שבירת הכלים] דור המבול כו'. ומאברם מתחיל עולם התיקון לך לך יציאת שם מ"ה [שם מ"ה] המתקן ומברר כו'.

Бо до Аврама було розбиття посудин — покоління Потопу тощо. А з Аврамом починається світ виправлення: «Іди» (Лех леха) — вихід Імені Ма, яке виправляє й очищує тощо.

Покоління до Аврама, аж до Потопу, відповідають кабалістичному «розбиттю посудин»: перші посудини світу Тогу (хаосу) розбилися під надмірним світлом, і їхні іскри впали в нижні світи. З Аврамом починається світ виправлення (Тікун); слова «Іди» (Лех леха) тлумачаться як вихід Імені Ма (Гаває, записаного розгорнуто так, що числове значення його літер становить 45), Б-жественної сили, що виправляє й очищує.

וצ"ל ירידה אחר ירידה מא"ב [מאב] ר"ם בחי יסוד אבא עד אל הארץ בחי מל'. אשר אראך.

І має бути спуск за спуском — від ав рам, рівня основи (Йесод) Абба, — аж до «землі», рівня царювання (Малхут). «Яку Я покажу тобі».

Спуск відбувається поступово, рівень за рівнем: від ав рам, ототожненого з рівнем основи (Йесод) Абба — каналом мудрості (Хохма), — до «землі», що символізує царювання (Малхут), найнижчу сферу. Слова «Яку Я покажу тобі» вводять мету цієї подорожі.

פי אראה ואגלה אותך בעצמך כלומר שאתה תבא לידי התגלות במצות מילה. והיה שמך אברהם²³ אב המון גוים כו':

Це означає: «Я покажу й відкрию тебе самого»; тобто ти прийдеши до розкриття через міцву (заповідь) обрізання. «I ім'я твоє буде Авраам, [бо Я зробив тебе] батьком безлічі народів» тощо.

У вірші слова «яку Я покажу тобі» стосуються землі; маамар же тлумачить їх як «Я покажу й відкрию тебе самого»: прихований інтелект Аврама розкриється завдяки міцві обрізання. Тому Тора пов'язує обрізання з новим ім'ям Авраам — «батько безлічі народів».

РОЗДІЛ 3 • 17-9

Додана літера гей: спуск як піднесення

7 והנה לפי זה²⁴ היא ירידה להיות מא"ב [מאב] ר"ם אברהם. אך הענין מה שנתוסף לו²⁴ ה' הוא ה' עילאה²⁵ ובזהר²⁶ אי' [איתא] גבי ועבד הלוי הוא²⁷.

Отже, згідно з цим, стати Авраамом із «ав рам» — це спуск. Але суть у тому, що додана до його імені гей — це верхня гей; і в Зогарі сказано щодо слів: «I левіт виконуватиме служіння — він»:

Може здатися, що становлення Авраамом є спуском від піднесеного «ав рам». Але гей, додана до його імені, — це «верхня гей», що відповідає рівню розуміння (Біна), а тлумачення Зогару щодо вірша про левітів виявляє її велич.

הוא דא עתיקא²⁸ שהתגלות עתיק הוא בבינה²⁹ דוקא ולא בחכמה כי חכמה נקי עדן³⁰ ואין שם התגלות עתיק

«Він» — це Атика; тобто розкриття Атика відбувається саме в Біні, а не в мудрості (Хохма); адже Хохма називається Еден, і там немає розкриття Атика,

Зогар тлумачить слово «він» (hu) у цьому вірші як Атику, «Предвічного», найвнутрішній рівень вінця (Кетер). Її розкриття відбувається саме в Біні, а не в Хохмі, яку називають «Еден» і де Атик не розкривається.

כי עתיק הוא מקור התענוגים והתענוג הוא למעלה מן החכמה³¹ ובחכמה עצמה שהיא בחי' נקודה עדיין לא בא לידי גילוי כ"א

бо Атик — джерело насолод, а насолода (таануг) стоїть вище за Хохму; і в самій Хохмі, яка є рівнем точки, вона ще не розкрилася, окрім

Атик є джерелом усіх насолод, а насолода стоїть вище за мудрість. У Хохмі, яка є лише «точкою», нерозвиненим спалахом, насолода ще не може виявитися. У «Ігерес га-Кодеш» 5 Алтер Ребе пояснює, що вища Хохма є початком інтелекту, поки він іще прихований, і лише трохи вливається в Біну, щоб бути досягнутим; тому її називають «точкою в палаці» та «Еденом».

ע"י בינה נקודה בהיכלא³² נקבה תסוכב גבר³³ שמקבלת הארת עתיקא. והענין כנודע שלהיות³⁴ התפשטותי [התפשטות] וירידת המדרגו' [המדרגות] הוא דוקא ע"י בחי' ומדרגה יותר עליונה כו':

через Біну — «точку в палаці»; «жінка оточить чоловіка» — адже вона приймає світіння Атики. А суть цього, як відомо, полягає в тому, що розгортання й спуск рівнів відбуваються саме завдяки ще вищому рівню й ступеню тощо.

Насолода виявляється лише в Біні, де точка осяяння розгортається в «палаці» й стає зрозумілою. Вислів «жінка оточить чоловіка» натякає на те, що Біна, жіночий аспект, який приймає, охоплює світіння Атика. Загальне правило таке: кожне розгортання і спуск походять від рівня, що стоїть іще вище. У Тора Ор, Трума, Алтер Ребе наводить цей самий фрагмент Зогару, знову згадує гей в імені Авраама й пояснює, що головне розкриття насолоди, яка походить від інтелекту, відбувається в Біні, коли людина глибоко осягає певну річ.

8 ולהבין זה היטב³⁵ הנה כתיב בשלמה וידבר שלשת אלפים משל.³⁶ הענין הוא כמו שאנו רואין שהחכם

אף שיודע דבר חכמה בעצמו³⁷ אעפ"כ [אף על פי כן] אינו יכול להסביר החכמה ההיא לזולתו עד שקודם

Щоб добре це зрозуміти: про Шломо написано: «І він промовив три тисячі притч». Пояснення полягає в тому, що ми бачимо: мудрець, навіть якщо сам знає певну мудрість, усе ж не може пояснити цю мудрість іншому, доки, перш ніж

Щоб прояснити цей принцип, Альтер Ребе звертається до царя Шломо, який «промовив три тисячі притч». Знати ідею — це не те саме, що вміти пояснити її іншому.

שהוא מסביר צריך לקשר דעתו בחוזק ולהתיישב איך ומה שיכול להסביר ולהשתלשל למטה בדברים תחתונים ולהלבישם במשל דהיינו שיהי' [שיהיה] יכול למצוא דבר החכמה ההיא גם בדברים תחתונים.

пояснити [iii], він мусить міцно зосередити свій розум і обміркувати [у своїх думках], як і що він може пояснити, та [як] поетапно опустити [ii] до нижчих речей і вдягнути їх у притчу; тобто, щоб він міг знайти цю мудрість також у нижчих речах.

Перш ніж пояснювати, учитель мусить зосередитися з усією силою й продумати, як можна викласти ідею простішими словами та втілити її в аналогії, знайшовши ту саму мудрість у нижчих речах.

כי לזה צריך חכם גדול שיוכל להלכיש חכמתו גם בדברים תחתונים שלמטה ממנו. רק שלמה המלך ע"ה [עליו השלום] ברוב בינתו היה יכול למצוא שלשת אלפים משל

Для цього потрібен великий мудрець, здатний одягнути свою мудрість навіть у нижчі речі, що перебувають нижче за нього. Лише цар Шломо, мир йому, завдяки великій глибині свого розуміння міг знайти три тисячі притч,

Для цього потрібен справді великий розум. Завдяки своєму величезному розумінню Шломо міг знайти три тисячі притч для однієї ідеї. У «Лікутей Тора», у розділі Ва'етханан, Альтер Ребе висловлює ту саму думку й посилається тут на цей уривок: щоб знайти для ідеї притчу, потрібна глибина мудрості, вища за саму мудрість цієї ідеї; тому багато мудреців не можуть пояснити того, що знають.

דהיינו ג' אלפים מדרגות שלמטה ממנו גם שם היה יכול למצוא ולהראות אותו דבר חכמה בעצמה שהיה יודע.

тобто три тисячі рівнів, нижчих за нього; навіть там він міг знайти й показати ту саму мудрість, яку знав.

Три тисячі притч — це три тисячі рівнів послідовного спускання; на кожному з них Шломо все ще міг знайти й показати ту саму мудрість, яку знав.

לכן כשנצרך להשתלשל המדרגה שתהיה ההתבוננות בהרחבה צריך שיהיה מן מקור עליון הגבוה ביותר מבחי" חכמה ואז יכול להיות התגלות בינה

Тому, коли рівень має поетапно спуститися, щоб роздумування стало широким, він мусить походити з вищого джерела, значно вищого за рівень мудрості (Хохма), і тоді може відбутися розкриття розуміння (Біна).

Ось у чому полягає урок: щоб ідея спустилася й розгорнулася у широке, докладне розуміння (Біну), сила має походити з джерела, вищого за первісне осяяння (Хохму).

אבל מן חכמה עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה בחי" בינה רק שרש בינה והתגלותה היא התגלות עתיק בה וע"י נשתלשלה ונתגלה בהרחבה.

Але із самої Хохми рівень Біни не може спуститися й розгорнутися поетапно; радше, корінь Біни та її розкриття — це розкриття Атіка в ній, і завдяки [цьому] вона спустилася поетапно й розкрилася широко.

Біна не може просто витекти з Хохми. Її коренем є розкриття Атіка, що перебуває вище за Хохму, усеєдині неї; завдяки цьому Біна розвивається й широко розгортається.

9 ואף כאן להיות הארת הבינה אורך ורוחב מבחי' יו"ד חכמה בחי' נקודה כו' הוא ע"י גילוי בחי' עליונה³⁸ יותר היא בחי' עתיק בחי' קוצו של יו"ד שע"י מתפשט היו"ד בה"א [באות ה"א].

Так само й тут: щоб світло Біни мало [свою] довжину й ширину, виходячи з рівня йуд — Хохми, рівня точки тощо, — це відбувається завдяки розкриттю ще вищого рівня, а саме рівня Атік, рівня кінчика йуда, завдяки якому йуд розгортається в гей.

Те саме стосується й літер Б-жественного Імені: йуд, лише точка, відповідає Хохмі; гей, що має довжину й ширину, — Біні. Йуд може розгорнутися в гей лише завдяки своєму «кінчику» (коц), який відповідає Атіку — рівню, вищому за Хохму.

וכמבואר בפרדס³⁹ שהיו"ד יש לו ג' קוצין ומקוץ התחתון נמשך הה' ובקוץ התחתון יש בחי' הקוץ העליון

І як пояснюється в «Пардесі», у йуда є три кінчики; з нижнього кінчика виводиться гей, а в нижньому кінчику є [щось від] рівня верхнього кінчика.

У «Пардесі» рабі Моше Кордоверо пояснює, що йуд має три кінчики; гей виводиться з нижнього кінчика, а в нижньому кінчику міститься щось від верхнього кінчика. У «Лікутей Тора», Матот, Альтер Ребе повторює це вчення з «Пардеса», посилається на цей маамар і наводить думку рабі Хаїма Віталя, що нижній кінчик — це Даат, яка поєднує Хохму й Біну.

ונמצא שיש הארת קוץ העליון בבינה ולכן ירידה זו היא בחי' עילוי מאוד שנמשך אור הכתר ולכן וילך למסעיו מנגב.

Отже, в Біні є світло верхнього кінчика. Тому цей спуск є дуже великим піднесенням, адже вниз притягується світло Кетера. І тому: «І вирушив він у свої подорожі з Негева» —

Отже, Біна, гей, несе світло верхнього кінчика — Кетера. Ось чому спуск від Аврама до Авраама насправді є великим піднесенням: завдяки йому вниз притягується світло Кетера. На це також натякають подорожі Аврама «з Негева».

חסד. ועד בית אל.⁴⁰ מ'ל'. מלמעלה למטה. ומלמטה למעלה. מלה' הנראה כו'⁴¹ עד לה' סתם:⁴²

Хесед — «і аж до Бейт-Еля» — Малхут: згори вниз і знизу вгору; від «до Гаваї, Який явився» тощо — до просто «до Гаваї».

Станції подорожі співвідносяться зі сфірот: Негев (південь) — це Хесед, а Бейт-Ель — Малхут. Подорож пролягає згори вниз і знизу вгору: від жертовника «до Гаваї, Який явився» (розкритий рівень) до жертовника просто «до Гаваї» (вищий, неозначений рівень).

Тора і міцвот у фізичних речах

10 והנה להבין זה בעבודה⁴³ הנה אמרו נובלות חכמה של מעלה תורה^{44,45} שהתורה שהיא בדברים

גשמיים היא מבחי' חכים ולא בחכמה ידיעא כי

Тепер, щоб зрозуміти це [з погляду] Б-жественного служіння: [мудреці] сказали: «Опалі плоди вищої мудрості — це Тора»; тобто Тора, [вбрана] в матеріальні речі, походить від рівня «мудрий, але не мудрістю, яку можна пізнати». Бо

Тепер Альтер Ребе застосовує це до Б-жественного служіння людини. Мудреці називають Тору «новлот» (опалими плодами) вищої мудрості: тим, що спустилося згори. Однак Тора, вбрана в матеріальні речі, походить із найвищого рівня мудрості — «мудрий, але не мудрістю, яку можна пізнати». У Тора Ор, Йітро, Альтер Ребе пояснює «опалі плоди» як світло, що сходить із вищої Хохми — «мудрої, але не мудрістю, яку можна пізнати», — аби очищувати світ: це мудрість Тори, вбрана в матеріальні речі, якот закони про чисте й нечисте та вовна для цицит (ритуальних китиць).

הנה חכמה עליונה אין לה השגה רק דוקא בהתלבשותה בדברים גשמיים שאזי בלקיחת האתרוג עד"מ

מאחר שהחכמה מלוכשת בו ה"ז [הרי זה] כאלו אוחו בחכמה העליונה.⁴⁶

вищу мудрість (Хохма) неможливо досягнути інакше, ніж саме тоді, коли вона вбрана в матеріальні речі; тож, беручи етрог, наприклад, оскільки мудрість убрана в нього, це наче людина тримає в руках вищу Хохму.

Вищу мудрість у її первісному вигляді неможливо досягнути; лише коли вона вбрана в матеріальні речі, можна її вхопити. Тож коли людина бере етрог (цитрон) на Сукот, оскільки в ньому вбрана мудрість Б-га, це наче вона тримає в руках саму вищу мудрість. Цитуючи цей уривок у своєму гемшеху (послідовному циклі маамарів) «Matzah Zu» 5640 року, Ребе Маараш додає таку аналогію: літери, викарбовані на сямному коштовному камені, неможливо прочитати через його яскраве сямво, але їх можна прочитати, коли їх відтиснути у воску.

11 והנה המשכת חכמה עליונה בדברים גשמיים הוא ע"י אור הכתר כי אורייתא מחכמה נפקת^{47,48} בבחי'

גילוי

Тож зведення вищої мудрості (Хохма) до матеріальних речей відбувається через світло вінця (Кетер), адже «Тора виходить із Хохми» у стані розкриття,

Як вища мудрість сходить до матеріальних речей? Через світло Кетер, що перебуває над мудрістю. Вислів Зогару про те, що Тора «виходить із Хохми», описує лише її розкритий рівень.

אבל מקורה הוא למעלה שתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור⁴⁹ והוא מארחין לבנונית דגלגלתא⁵⁰ בח"י כתר שהוא מלי דא"ס ועי"ז נמשך למטה כ"כ [כל כד].

але її джерело вище: адже 613 міцвот Тори та сім заповідей мудреців — це 620 стовпів світла, і воно [походить] зі «шляхів білизни Черепа (Гульгалти)», з рівня Кетер, який є царюванням (Малхут) Нескінченного (Ейн Соф); і завдяки цьому воно притягується так далеко вниз.

Її джерело вище: 613 заповідей Тори та сім заповідей мудреців разом становлять 620 — числове значення Кетер — і називаються «620 стовпами світла». Вони походять зі «шляхів білизни» Гульгалти, «Черепа» Кетер, який є Малхут Нескінченного (Ейн Соф); оскільки вони походять із такої висоти, то можуть сягнути такої низини.

12 ולכן גילוי חכמה עליונה המלוכשת בפי קדש^{51,52} עדי"מ הוא יותר מגילוי החכמה עצמה במקומה העליון לפי שנמשך ע"י הכתר שלמעלה מהחכמה.

Отже, розкриття вищої мудрості (Хохма), облаченої, наприклад, в уривок «Кадеш», більше за розкриття самої Хохми на її вищому місці, бо воно сходить [донизу] через вінець (Кетер), що вищий за Хохму.

«Кадеш» — один з уривків Тори, написаних на пергаменті тфілін. Оскільки мудрість Б-га досягає цього пергаменту через Кетер, що вищий за мудрість, її розкриття там більше, ніж розкриття мудрості на її власному високому рівні.

ולכן נעשה יחוד עליון ע"י דברים גשמיים כמו ע"י צדקה נעשה יחוד עליון באצ"י למעלה מג"ע [מגן עדן] תענוג הנשמות

Отже, через матеріальні речі досягається вище єднання; так, завдяки цдаці (благодійності) вище єднання відбувається у світі еманациї (Ацилут) — вище за Ган Еден (райський сад), на солоду душ,

Саме тому матеріальні міцвот можуть спричиняти «вище єднання» — поєднання Б-жественних рівнів — високо в Ацилуті. Наприклад, давання цдаки впливає вище за Ган Еден, де душі насолоджуються сыйвом Б-жественності.

שהוא בכריאה ומלי דאצילות נעשה עתיק דכריאה כו' שמצדק נעשה צדקה ד נעשה ה כמ"ש בזהר⁵³ עד לא קבילת דכר⁵⁴ כו'.

що перебуває у світі творення (Брія), — і царювання (Малхут) світу Ацилут стає Атіком (внутрішнім джерелом) світу Брія тощо; так із цедека (справедливості) постає цдака — далет стає гей, як написано в Зогарі: «Поки вона не отримала чоловічого начала» тощо.

Ган Еден міститься у світі Брія, найглибинніше джерело якого (його Атік) — найнижчий рівень Ацилуту, Малхут. Завдяки цдаці Малхут підноситься й довершується: цедек (צדק, справедливість), що закінчується літерою далет, стає цдакою (צדקה), до якої додається гей. Зогар каже, що перш ніж Малхут отримує від чоловічого, дарувального рівня, вона є нужденною далет. У «Тора Ор», у «Мікец», Альтер Ребе пояснює це так: Кетер Брія містить у собі щось від найнижчого рівня Ацилуту, так само як Малхут Адам Кадмон, названа Малхутом Нескінченного (Ейн Соф), стає Атіком і Кетером Ацилуту.

13 ולכן לא נאמר בתורה מעלת אברהם שהיה מאכיל אורחים כו' עד שבא לא"י [לארץ ישראל]⁵⁵ ולא בחו"ל

[בחוץ לארץ] הגם שכבר היה בן ע"ה כו'

Тому Тора не згадує про заслугу Авраама — що він годував гостей тощо, — аж доки він не прийшов до Землі Ізраїлю, а не тоді, коли був поза нею, хоча йому вже було сімдесят п'ять років тощо.

Тора відзначає гостинність Авраама лише після того, як він прийшов до Землі Ізраїлю, хоча йому вже було сімдесят п'ять років, коли він туди прибув. Це вказує на те, що його добрі справи до того не мали такого самого впливу.

אלא שמתחלה אף אם היה עושה לא היה ממשיך כלום⁵⁶ ולא היה נוגע ליחוד עליון עד שויאמר ה' אל

אברהם⁵⁷ במאמר זה ויאמר ה' מאציל עליון המשיך אל א"ב [אב] ר"ם⁵⁸ לך לך כו'

Натомість спочатку, навіть якби він так робив, він нічого не притягнув згори вниз і не вплинув на вище єднання (іхуда ілаа), аж доки не прозвучали слова: «І сказало Ім'я Б-га (Гавая) Аврамові» — цим висловом «І сказав Гавая» Вищий Еманатор притягнув згори вниз до аврам: «Іди собі» тощо,

До заклику Б-га його добрі справи не притягували згори вниз Б-жественність і не впливали на вище єднання. Лише словами «І сказав Гавая Аврамові: "Іди собі"» Вищий Еманатор притягнув силу спуску до аврам.

להיות ירידה והשתלשלות כו' ואזי נמשך להיות יחוד עליון תלוי במעשה התחתונים ועיקר גילוי היחוד הוא ע"י התורה.

щоб відбулися спуск і ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) тощо; і тоді було притягнуто згори вниз так, що вище єднання залежало від діянь тих, хто внизу; а головне розкриття єднання відбувається через Тору.

Відтоді вище єднання могло залежати від діянь людей унизу. Головний спосіб розкриття цього єднання — Тора.

אך האבות עשו הכנה לבחי' התורה כמ"ש ותורה שם בישראל⁵⁹ ע"י ישראל. כי ע"י אברהם נמשך קו ימין חסד כו'.

Та праотці підготували ґрунт для рівня Тори, як сказано: «І Він установив Тору в Ізраїлі» — через Ізраїль. Адже завдяки Аврааму притягнулася згори вниз права лінія — милість (Хесед) тощо.

Праотці підготували шлях для Тори. У псалмі слова «Він установив Тору в Ізраїлі» означають, що Б-г дав Тору народу Ізраїлю; маамар читає «в Ізраїлі» як «через Ізраїль», тобто через самих праотців, і завдяки Аврааму притягнулася згори вниз «права лінія» сфірот — Хесед. Ребе Маараш, наводячи цей уривок у своєму Гемшеху («циклі маамарів») «Matzah Zu» 5640, посилається на Мідраш (Берешит Раба 63:3), де з віршів показано, що Іцхак і навіть Авраам називаються «Ізраїлем».

וזהו ענין ס' בראשית שאין בו מצות התורה רק פ' אברהם ופ' יצחק כו' שהם קודם התורה והם הם שהמשיכו להיות בחי' התורה כו':⁶⁰

І в цьому полягає зміст книги Берешит: у ній немає міцвот Тори, лише розповіді про Авраама та про Іцхака тощо, які передують Торі; саме вони притягнули згори вниз [так], щоб постав рівень Тори тощо.

Це пояснює, чому в книзі Берешит майже немає заповідей: у ній розповідається про Авраама та Іцхака, які жили до дарування Тори, але притягнули згори вниз те, що зробило можливим існування Тори.

Внутрішнє і зовнішнє виконання Тори

14 אך לפי זה⁶¹ צריך להבין מדוע לא זכו ישראל לקבל התורה עד שהיו בגלות מצרים⁶² וימררו בחומר ובלבנים⁶³ הלא כבר זכו ע"י אבות.

Але згідно з цим слід зрозуміти: чому Ізраїль не удостоївся отримати Тору, аж поки не опинився у вигнанні в Єгипті, де «вони гірчили [їм життя] розчином і цеглою»? Хіба ж вони вже не удостоїлися [цього] завдяки праотцям?

Запитання: якщо праотці вже підготували Тору, чому Ізраїль отримав її лише після важкого єгипетського рабства, під час якого доводилося працювати з «розчином і цеглою»?

וגם איך היה יכול לעשות כל היחודים קודם שנימול כי המילה ניתנה לו אח"כ כשהיה בן צ"ט שנה.⁶⁴

А також: як він [Авраам] міг здійснювати всі єднання до обрізання, якщо обрізання було заповідано йому пізніше, коли йому було дев'яносто дев'ять років?

Друге запитання: Авраам пройшов обрізання лише у дев'яносто дев'ять років. Як він міг до цього здійснювати єднання у вищих світах, якщо саме обрізання уможливило розкриття?

רק דאיתא קיים אברהם כל התורה⁶⁵ כולה ואיך הניח תפילין אשר נזכר שם יציאת מצרים ואז עדיין לא היה כלל גלות מצרים. אך באמת יש פנימי [פנימיות / פנימית] וחיצוני והקיום שלו היה בפנימי [בפנימיות / בפנימית].

Однак сказано, що Авраам виконував усю Тору — але як він накладав тфілін, у яких згадується вихід з Єгипту, якщо єгипетського вигнання тоді ще взагалі не було? Та насправді є внутрішній вимір (пніміют) і зовнішній вимір (хіцоніют), і він виконував її у пніміюті.

У Мішні сказано, що Авраам дотримувався всієї Тори, однак у тфілін згадується вихід з Єгипту, який тоді ще не відбувся. Відповідь така: у міцвот (заповідей) є внутрішній і зовнішній виміри, і Авраам дотримувався їх у внутрішньому, духовному вимірі.

15 ויאמר הוי"ה היינו התגלות והמשכת אא"ס [אור אין סוף] כ"ע [כתר עליון] מלמעלה למטה בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] אבל שיוכל להתגלות גם בחיצונית שיהיה בדבר גשמי בקלף ממש גילוי אלקות כנ"ל.

«I сказал Гавая» означає розкриття і притягування згори вниз Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), вищого вінця (Кетер), у внутрішньому вимірі. Але щоб воно могло проявитися також у зовнішньому вимірі — щоб у матеріальному предметі, на самому пергаменті, відкрилося Б-жественне, як пояснювалося вище, —

«I сказал Гавая» Авраму означає, що нескінченне світло Б-га, від Кетера, було притягнуте до нього згори вниз у внутрішньому вимірі. Але щоб Б-жественність відкрилася у зовнішньому вимірі, у матеріальних предметах, як-от на пергаменті для тфілін, потрібно щось більше.

אין זה דרך השתלשלותי [השתלשלות] רק ע"י וימררו חיהם כו' בכל עבודה קשה⁶⁶ נעשה התגלות מבחי' למעלה מהשתלשלות

це відбувається не шляхом ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут); лише завдяки «I вони зробили їхнє життя гірким» тощо, «всякою тяжкою працею», відбувається розкриття з рівня, що перебуває вище за ішталшелут,

Це не могло статися через звичайне поступове сходження світів. Розкриття відбулося лише завдяки гіркому рабству в Єгипті, яке притягнуло розкриття з рівня, що перебуває вище за весь ланцюг світів.

כי אז יוכל להתגלות גם למטה מהשתלשלות כי שם מעלה ומטה שוין גם חכמה לבחי' עשי' [עשיה] יחשב כולם בחכמה עשית.⁶⁷

бо тоді воно може проявитися також нижче за ішталшелут, адже там верх і низ рівні — навіть мудрість (Хохма) вважається рівнем світу дії (Асія): «Ти зробив їх усіх мудрістю».

Рівень, вищий за ланцюг світів, може проявитися навіть нижче за нього, бо для цього рівня верх і низ однакові. Тож слова «Ти зробив (асіта) їх усіх мудрістю (Хохма)» поєднують мудрість зі словом, пов'язаним із дією (Асія): з такої висоти найвища сфера і найнижчий світ рівні.

16 וזהו כי עגולי אריך מקיפיי [מקיפים] רגלי עשיי [עשייה] היינו שהמשכי [שהמשכה] והתגלות הוא מן מקיף עליון הכולל אביי [אצילות בריאה יצירה עשיה] כו' ואז יכול להשתלשל רצונו ית' גם בדבר גשמי בקלף וכדומה.

І ось що означають слова: «бо кола Аріха охоплюють “стопи” світу дії (Асія)»: притягнення й розкриття походять від вищого всеохопного [світла], яке включає світи еманції (Ацилут), творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія) тощо; і тоді Його воля, благословенний Він, може послідовно спускатися навіть у фізичну річ — у пергамент тощо.

Кабалістичний вислів: «кола» (всеохопні світла) Аріха Анпіна («Довгого Лика», внутрішньої конфігурації вінця (Кетер), Б-жественної волі) оточують навіть «стопи» Асії, найнижчого світу. Розкриття походить від всеохопного світла, яке однаковою мірою включає всі чотири світи, тож воля Б-га може спуститися навіть у пергамент та подібні фізичні речі.

68 אבל אברהם לא המשיך רק בבחי' פנימית ⁶⁸ מלמעלה לכן לא הי' עדיין התגלות במעש' המצות בגשמיות ממש בבחי' [בבחינת / בבחינה] חיצונית רק הקיום שלו כל התורה היה בבחי' פנימית.

Але Авраам притягнув згори лише у внутрішньому вимірі (пніміют); тому ще не було розкриття у фактичному фізичному виконанні міцвос, у зовнішньому вимірі (хіцоніют); натомість виконання ним усієї Тори відбувалося у внутрішньому вимірі.

Авраам притягнув Б-жественність лише у внутрішньому вимірі. Тому за його часів ще не було розкриття через фактичне фізичне виконання міцвос; його виконання Тори було внутрішнім.

17 וכשהיה בן צ"ט ⁶⁹ ניתנה לו במתני' [במתנה] מצות מילה במעשה ממש בכדי שיוולד ממנו יצחק שיצא מאתו אח"כ יעקב תמים ובניו יקבלו התורה ⁷⁰ בהתגלות חיצונית מצות מעשה ממש

І коли йому було дев'яносто дев'ять років, йому як дар було дано міцву обрізання — справжню дію, — щоб від нього народився Іцхак, від якого згодом вийшов Яков цілісний, а його сини отримали Тору у зовнішньому розкритті — міцвот практичної дії.

У дев'яносто дев'ять років Авраам отримав обрізання як фізичну міцву, «дар» згори. Його метою було народження Іцхака, а від нього — Якова «цілісного»; усі його сини були праведниками й отримали Тору як міцвот, що виконуються фізичною дією. У Лікутей Тора, Тазрія Алтер Ребе пояснює, що Авраам був пророком і до обрізання, бо світло світу еманції (Ацилут) огортається посудинами, яких кліпот (оболонки) не можуть загородити. Але щоб на нього засяяло необлечене світло Адама Кадмона — рівня, що передує Ацилуту, — він мав відсікти крайню плоть, яка його вкриває.

לכן לא קבל אברהם התורה לפי שיצא ממנו ישמעאל וכי רק אחר שנימול ונולד יצחק אחר המילה אז יוכל להוליד יעקב תמים אשר קבלו בניו התור' [התורה] במצו' [במצות] מעשה.

Тому Авраам не отримав Тори, бо від нього народився Ішмаель тощо. Лише після того, як він обрізався і після обрізання народився Іцхак, він міг породити Якова цілісного, чий сини отримали Тору у вигляді міцвот практичної дії.

Саме тому Авраам не отримав Тори: Ішмаель народився в нього до обрізання. Лише після обрізання народився Іцхак, а від нього — Яков, чий діти отримали Тору практичних міцвот.

הארה מן העגולי' כו' אף בבחי' חיצונית כי לנגדו למעלה מן השתלשלות מעלה ומטה הכל חד כו'

[Це] світло з кіл тощо, [яке сяє] навіть у зовнішньому вимірі (хіцоніют); адже перед Ним, вище за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), верх і низ — усе одне тощо.

Обрізання притягнуло світло з охоплювальних «кіл» навіть у зовнішній вимір, бо перед Б-гом, вище за ланцюг послідовного розгортання світів, верх і низ — одне.

(ועמ"ש ע"פ משה ידבר^{71,72} שם נת' [נתבאר] היטב ההפרש בין מה שקיים אברהם כל התורה כו' למ"ת

[למתן תורה] עולה בקנה א' עם מ"ש כאן):⁷³

(А див. написане щодо [вірша] «Моше говорив»: там добре пояснено різницю між тим, що Авраам дотримувався всієї Тори тощо, і Даруванням Тори; це цілком узгоджується з написаним тут.)

Це вставне посилання на інший маамар у Тора Ор, присвячений словам «Моше говорив», де пояснюється різниця між дотриманням Авраамом Тори та Даруванням Тори на Синаї. Там, у Тора Ор, Їтро, Алтер Ребе пояснює, що міцвот, яких дотримувався Авраам, притягували Нескінченне світло переважно до вищого рівня — у Зеїр Анпін, — тоді як слова «Моше говорив» притягнули розкриття донизу, аж до світу дії (Асія).

18 וזהו הוא עשנו ולא אנחנו⁷⁴ ולו קרי בוי"ו וכתוב לא באל"ף וביאור הענין⁷⁵ כי איך יכול להיות שנהיי

אנחנו עמו על ידי השתלשלות רק כי הוא עשנו ולא באל"ף זהו בחי' כתר

I ось [що означають слова]: «Він створив нас, а не ми [самі]»: слово ло читається з вавом, а пишеться з алефом. Пояснення полягає в тому, що як ми могли б стати «Його народом» через ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут)? Лише тому, що «Він створив нас», а ло пишеться з алефом — це рівень вінця (Кетер),

У вірші «Він створив нас, і ми — Його» є слово ло, яке читається з вавом («Його»), але пишеться з алефом («не»). Як створені істоти могли б стати «Його народом» завдяки звичайному ланцюгу послідовного розгортання світів згори вниз? Лише завдяки алефу, який означає Кетер. У Тора Ор, Йітро, Альтер Ребе пояснює слово з пісні Хани, яке пишеться й читається двома способами: ло у словах «і Ним зважуються вчинки» (Шмуель I 2:3). Ло з алефом означає заповіді-заборони, а ло з вавом — заповіді-приписи; разом вони роблять так, що нижче єднання (іхуда татаа) дорівнює вищому єднанню (іхуда ілаа).

כי א' רישא דאתון כתר ועיי' יכול להיות ולו בוי"ו אנחנו עמו כי מאחר שזהו למעלה מן השתלשלות הארתו יכול להיות גם למטה מן השתלשלות.

Бо алеф — голова літер, Кетер; і завдяки цьому можливі слова «і ми — Його» (ло з вавом), тобто «Його народ». Адже, оскільки це вище за ішталшелут, його світло може бути й нижче за ішталшелут.

Алеф, перша літера, — це «голова літер», Кетер. Оскільки Кетер перебуває вище за ланцюг послідовного розгортання світів, його світло може сягати й нижче за нього, тож ми справді можемо бути «Його».

19 ולכן כשנתנה התורה ונצטוו מצות במעשה ממש מצוה הראשונה היא מתחלת באל"ף אנכי⁷⁶ כו'. כי

שיקויים המצות במעשה ויעשה יחודים

Отже, коли було даровано Тору й заповідано міцвот, які слід виконувати на ділі, перша заповідь починається з алефа: «Я (Анохи)» тощо. Адже те, щоб міцвот виконувалися на ділі й щоб здійснювалися єднання

Отже, коли Тору було даровано як заповіді, які слід виконувати фізично, найперша заповідь починалася з алефа: «Анохи» («Я»). Виконання міцвот фізичними діями та здійснення через них єднань...

**ע"י קיום מצות כמעשה אי אפשר רק שיתגלה הארה מבחי' כתר כו' לכן מצוה ראשונה מתחלת באל"ף
בחי' כתר הארה מלבנונית הכתר כו'.**

через виконання міцвот на ділі, неможливе без розкриття світла з рівня вінця (Кетер) тощо; тому перша заповідь починається з алефа — рівня Кетер, світла від білизни Кетер тощо.

...можливе лише за умови розкриття світла з Кетер. Тому перша заповідь починається з алефа, який відповідає Кетеру, — світла «білизни» Кетер.

РОЗДІЛ 6 • 120-22

Подорожі Аврама, Лот та імена

20 וזהו ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן⁷⁷ היינו כי ממוחין למדות צריך לילך דרך הגרון ואחר שירד ממדרגת מוחין ועדיין לא נעשו מדות קודם שיבאו להלב נק' אז חרן וכשהיה אברם בן ע"ה

І це [значення слів]: «Аврамові було сімдесят п'ять років, коли він вийшов із Харана», тобто від інтелектуальних сил (мохін) до емоційних атрибутів (мідот) треба пройти через горло; після того, як це спустилося з рівня мохін, але ще не стало мідот і ще не досягло серця, цей стан називається Харан. І коли Аврамові було сімдесят п'ять років —

Вихід Аврама з Харана у сімдесят п'ять років тлумачиться у внутрішньому сенсі. Між мохін і мідот є перехід — «горло»: це етап після того, як думка залишила розум, але ще не стала почуттям у серці. Цей проміжний етап називається Харан.

היינו ז"פ [ז' פעמים] עשר⁷⁸ בחי' חיצוני' וה' חסדי' [חסדים] בחינת פנימיי' [פנימיות / פנימית] יצא מחרן שבא הארה והתגלות מחכמה למדות.

тобто сім разів по десять — зовнішній вимір (хіцоніют) — і п'ять хасадім (милостей) — внутрішній вимір (пніміют): він вийшов із Харана, бо від мудрості (Хохми) до мідот прийшло світло й розкриття.

Сімдесят п'ять — це сім разів по десять (сім мідот у вимірі хіцоніют) плюс п'ять — п'ять хасадім у вимірі пніміют. Вийти з Харана в такому віці означає, що світло від Хохми нарешті досягло мідот.

21 והנה כמו שאיתא רישא דעשו בעטפוי דיצחק^{79,80} כמו"כ [כמו כן] קודם הבירור היי [היה] לוט כלול באברהם בקדושה

Отже, як сказано: «голова Ейсав [лежала] на лоні Іцхака», так само й до очищення Лот був включений в Авраама у святості,

Таргум каже, що голову Ейсав поховали на колінах Іцхака: отже, щось від Ейсав мало корінь у святості. Так само й Лот, перш ніж його було відокремлено, перебував в Авраамі у святості. У «Тора Ор», розділ «Толдот», Альтер Ребе називає Ейсав «шлаком золота» — відходами Гвури Іцхака, з яких постав Ейсав, тоді як «голова Ейсав» лежала на колінах Іцхака.

כמו סיגים אשר קודם הצירוף ובירור מעורבים הם עם זהב.⁸¹ ולוי"ט כגיי [כגימטריא] מ"ה [שם מ"ה]⁸² אהורי [אהוריים] דשם מ"ה [שם מ"ה].

подібно до шлаку, який до плавлення й очищення змішаний із золотом. А числове значення імені Лот [дорівнює] Ма — зворотному аспекту Імені Ма.

Він був подібний до шлаку, змішаного із золотом до очищення. Лот має числове значення 45, таке саме, як Ма — Ім'я виправлення; він є його «зворотним боком», його зовнішнім аспектом. Ребе зауважує у своїх примітках до запису слів рабі Пінхаса, що в багатьох місцях написано «золото», але, схоже, тут мало б бути «срібло», адже срібло відповідає рівню Авраама.

אך הוא מקור חו"ב [חכמה ובינה] דקליפה לכן נקי לוט לשון קללה ולכן הלך לוט את אברהם קודם הבירור

Але він є джерелом мудрості (Хохма) й розуміння (Біна) кліпи (оболонки); тому його називають Лотом — слово, що означає прокляття; і тому до очищення Лот пішов з Авраамом.

Лот також є коренем Хохми та Біни кліпи — інтелекту сторони, протилежної святості; його ім'я, Лот, тлумачать як слово, що означає прокляття (арамейською lut означає «проклинати»). Ось чому він пішов разом з Авраамом до того, як відбулося очищення.

ולכן יצא מלוט עמון ומואב אשר יצאה מהם רות המואביה⁸³ ונעמה העמוניי⁸⁴ כי מואב חכי [חכמה] דקליפה⁸⁵ ונעמה הוא לשון נועם⁸⁶ בינה התגלות עתיק בבינה

Тому від Лота походять Аммон і Моав, від яких походять Рут-моавітянка та Наама-аммонітянка; адже Моав — це Хохма кліпи, а Наама — слово, пов'язане з приємністю (ноам), тобто Біна, де Атик розкривається в Біні.

Від Лота походять Аммон і Моав, а від них — Рут-моавітянка та Наама-аммонітянка, обидві праматері дому Давида. Моав — це Хохма кліпи, а Наама, від слова ноам (приємність), відповідає Біні, де розкривається Атик. У «Лікутей Тора», розділ «Хукат», Альтер Ребе пояснює, що Моав — це Хохма кліпи, мудрість тих, хто «мудрий чинити зло», і навчає, що так само, як Рут була очищена з Моава, Тора та міцвот спрямовують інтелект тваринної душі до святості.

ועי' בירור יצאה רות המואביה ונעמה העמוני' מן חו"ב [חכמה וכינה] דקליפה ואחר הבירור נפרדו סיגי לוט מאברהם:⁸⁷

I завдяки очищенню Рут-моавітянка та Наама-аммонітянка вийшли з Хохми та Біни кліпи; а після очищення шлак Лота відокремився від Авраама.

Завдяки очищенню святі душі Рут і Наама були виокремлені з того інтелекту кліпи. Коли добро було відсіяне, шлак Лота відокремився від Авраама.

22 ויאהל אברם עד מקום שכם⁸⁸ כתפין חו"ג [חסד וגבורה] דנוק' [דנוקבא] ואלון מורה ת"ת [תפארת] דנוק' [דנוקבא] כי כל המשכות והתגלות הי' [היה] אברהם ממשיך להמלכות מן שכל הנעלם לכן אמר לו ישמעאל יחיה לפניך⁸⁹

«I Аврам поставив свій намет аж до місця Шхема» — [Шхем означає] плечі: милість (Хесед) і стриманість (Гвура) жіночого аспекту / Малхут (Нуква); «i до Алон-Море» — краса (Тіферет) Нукви. Бо всі низведення й розкриття Авраам проводив до Малхут із прихованого інтелекту. Тому він сказав: «Якби тільки Ішмаель жив перед Тобою!»

Шлях Аврама через землю відповідає сферам духовного прояву (сфiрот) Нукви (Малхут як цілісний структурі): Шхем, що також означає «плече», — це її Хесед і Гвура, дві руки; Алон-Море — її Тіферет. Усе, що Авраам низводив із прихованого інтелекту, доходило до Малхут, і саме тому він міг благувати за Ішмаеля, сподіваючись піднести й його.

כי אחרי שנקרא אברהם בה"א [באות ה"א]⁹⁰ שעיי' המשיך התגלות בבחי' מל' ונתנה לו המילה הי' [היה] יכול להעלות נצוצות כנר בפני אבוקה שיהיו נכללי' [נכללים] בבחי' מל' כו' וכמ"ש ואת הנפש אשר עשו⁹¹ וכו'.

Бо після того, як його назвали Авраамом — з літерою гей, завдяки чому він провів розкриття на рівень Малхут, — і йому було дано обрізання, він міг підносити іскри, немов свічка перед смолоскипом, щоб їх поглинув рівень Малхут, тощо; як написано: «i душі, яких вони створили», тощо.

Коли Аврам став Авраамом, отримавши додаткову літеру гей, і прийняв обрізання, він міг проводити розкриття в Малхут і підносити довколишні іскри святості, поглинаючи їх, немов смолоскип поглинає свічку. Вірш про «душі, яких вони створили» в Харані — про людей, яких Авраам і Сара наблизили до Б-га, — прочитується саме в цьому світлі. Ребе («Лікутей Сіхот», т. 15) робить із цих слів висновки, що підносити іскри Авраам міг лише після того, як його назвали Авраамом, і посилається на іншу бесіду, де пояснюється, що навернені Авраамом не втрималися.

גם שרי היתה נקראת מקודם ביו"ד מורה על צמצום ואח"כ כשהיתה צריכה להוליד את יצחק היתה נק' כה"א [באות ה"א] בהרחבה להורות על המשכה והתגלות.⁹²

Також спочатку її називали [ім'ям, що закінчувалося] на йод, що вказувало на скорочення (цимцум); згодом, коли вона мала народити Іцхака, її назвали з літерою гей — у розширеній формі, що вказувала на низведення й розкриття.

Ім'я Сарай також змінилося: її йод, мала крапка, означав скорочення; коли вона мала народити Іцхака, вона стала Сарою з літерою гей — широкою літерою, що означала розширення й розкриття.

וזהו ויקרא שם אברם בשם⁹³ ה'. ויקרא היינו המשכה מא"ב [מאב] ר"ם שכל הנעלם המשכי מיסוד אבא לע"ס [לעשר ספירות] דנוק' [דנוקבא] הנק' שם ה' כו':

І це [значення слів]: «І покликав Аврам там Ім'ям Б-га (Гавая)». «І покликав» означає низведення згори вниз від ав рам — прихованого інтелекту: низведення з основи (Йесоду) Абби до десяти сфірот Нукви, які називаються «Ім'ям Гавая», тощо.

Слова «Аврам покликав там Ім'ям Б-га (Гавая)» прочитуються як низведення: від ав рам, прихованого інтелекту (Йесоду Абби), до десяти сфірот Нукви, які називаються «Ім'ям Гавая». У цьому стисло вкладена тема маамару: приховане стає розкритим і низводиться аж до Малхут.

В АВОДІ

Небесну мудрість неможливо досягнути саму по собі — лише коли вона вбирається у фізичні міцвот: коли беруть есрог, накладають тфілін, дають цдаку. Тож людині слід бачити у фізичній міцві не припущення духовного, а місце, де перебуває найвища мудрість Б-га і через яке звершуються єднання у вищих світах.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому маамар наголошує, що перехід до імені «Авраам» — це не спуск від рівня «Аврам», а піднесення?
2. Як притча про три тисячі притч Шломо показує, що розширення залежить від вищого джерела?
3. Чому Б-жественність у пергаменті тфілін вважається вищою за мудрість у її власному небесному місці?
4. У чому різниця між тим, як Авраам дотримувався Тори, і тим, як Ізраїль дотримувався її після Синаю?
5. Яку роль у тому, що розкриття стає можливим, відіграють приховування й труднощі — темрява Іцхака та праця в Єгипті?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ענין לך לך

Ранній запис цього самого маамара, зроблений учнем Альтер Ребе; він починається віршем про мандри Аврама, а не словами «Іди собі».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בסי הנחות הר"פ ע"ה בהתחלה: וילך למסעיו ממעלה למטה כו' עם איזה הגהות מהצ"צ. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי באוה"ת כרך ו' תתרעב, א' (הנדפס מלקו"ת לג"פ פב, א) עם הגהות מהצ"צ. גוכתי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בכו"ך 1025 קכו, ב. והוא משנת תקס"ו. ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. עוד הגהות וקיצורים באוה"ת בכרך ד' תרפ"א, א. תרפ"ב, ב.

2 Повертаючись з Єгипту, Аврам «пройшов своїми шляхами від Негеву аж до Бейт-Еля», до місця, де спочатку стояв його намет; маамар розглядає стоянки цієї подорожі як рівні сфер духовного прояву (сфірот).

בראשית י"ג:3 Genesis 13:3

וילך למסעיו מנגב ועד־בית־אל עד־המקום אשר־היה שם אֶהְלֶה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעֵי:

And he went on his journeys from the South even to Beth-el, unto the place where his tent had been at the beginning, between Beth-el and Ai;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ממטה למעלה

У примітці Kehot наведено цей уривок із Zohar, у розділі Lex-Леха, до слів «знизу догори».

Zohar I, 78a ט"ז, א

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"א ע"א, א. ראה ד"ה לך לך תשמ"ו.

4 מלמעלה למטה

У примітці Kehot наведено цей уривок із Zohar (у розділі Sisrei Torah) до слів «згори донизу».

ספר זוהר, אחרי מות נ"ו:שנ"ד-59:362 Zohar, Achrei Mot 57:362-59:362

נ"ט:שס"ב

5 להי הנראה

Im'я Б-га (Гавая) явилось Авраму в Ханаани й пообіцяло цю землю його нащадкам, і Аврам збудував там жертовник «Гаваї, Який явився йому»: тут ідеться про Б-жественність на рівні, де вона розкрита.

בראשית י"ב:7 Genesis 12:7

וַיֵּרָא ה' אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לוֹרֹעַ אֶת־אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְכֹן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו:

And the L-RD appeared unto Abram, and said: 'Unto thy seed will I give this land'; and he builded there an altar unto the L-RD, who appeared unto him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6

בכמה מקומות מציינים לד"ה זה

На цей маамар посилаються кілька маамарів у Лікутей Тора. У «Емор» (39a) Альтер Ребе пояснює, що Абба (Хохма) може текти вниз лише після того, як черпає з «восьмого мазалю» — рівня, що набагато вищий за нього, — «адже лише той, хто мудріший, може пояснити ідею іншим», і посилається на «Лех леха»: Аврам означає наднебесну Хохму, яка сходить завдяки світлу Кетера, що втягується в неї. У «Ваєтханан» (10c) він каже, що для знаходження притч до певної ідеї, як це робив Шломо, потрібна глибина мудрості, вища за саму ідею, і знову посилається на цей маамар.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בד"ה הנה אברם — לקו"ת שלח מה, ד. ואתחנן י, ג. ובכמה מקומות מציינים: בד"ה לך לך. בלקו"ת אמור לט, א מציין לכאן. לכללות מאמר זה ראה מאמרי אדה"י פרשיות כרך א ע"פ. ד"ה לך לך תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע" 295).

7

וממעלה למטה

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"ג (בסתר תורה) ע"ז, א.

АБЗАЦ 2

8

שכל הנעלם מכל רעיון

Пізніший дискурс про «інтелект, прихований від будь-якої думки».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה סה"מ תרנ"ז ע"קסד. ד"ה לך לך תרצ"ד, שכל העמוק ביותר שמוסתר ונעלם לגמרי נק' שכל הנעלם מכל רעיון להיות שגם אפס קצהו אינו מושג כלל. שהוא למעלה גם מבחי" חכמה, כי חכמה (עם היותה ראשית כל הכחות פנימיים) היא בחי' גילוי, משא"כ אב רם הוא שכל הנעלם מכל רעיון — ד"ה לך לך תשל"ח. וראה מאמרי אדה"א במדבר כרך א' ע"ש (במילואים למ"מ). ובד"ה ואברהם זקן תשל"ד (מהנחה בלתי מוגה) מבאר דענין שכל הנעלם מכל רעיון יש בו ב' נקודות מצד אחד הרי יש בו ההגדרה דשכל, אבל לאידך הרי הוא שכל באופן כזה שהוא נעלם מכל רעיון, ע"ש שמביא רא"י מסה"מ תרס"ו ע"פ. באוה"ת תולדות כרך ד' תרפ"א, א מביא זה בשם: ברע"מ. וראה באמרי בינה ח"ג פרק קמא: ובלשון הגאונים.

9

א"ב ר"ם

Примітка «Кегот» наводить цей уривок із Зоара щодо «ав рам»; у маамарі im'я Аврам тлумачиться як «ав рам» — «піднесений батько», прихований інтелект.

Zohar I, 79b ט"ז, א

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"א ע"ט, ב. וראה גם תו"ח כאן פ, א. בהנחת הר"פ נוסף: חכים ולא בכמה ידיעה.

10

להיות גילוי בכי"ע . פתח האהל

У примітці цитують глосу, де сказано, що це розкриття в нижніх світах «було новим за Авраама», і скеровують читача до того дискурсу про Тринадцять атрибутів милосердя.

ПРИМІТКА КЕНОТ

כמי"ש בלקו"ת בדרוש עשי"ת ד"ה להבין פי"ג מי כמוך כ"י נושא עון ע"ש פ"ב . . זה נתחדש לאברהם וע"י בלקו"ת להאריז"ל פי"ל לך נהנה מזיו השכינה וזהו גילויי החסדים, לזה נאמר והוא יושב פתח האהל — מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע"ה'.

АБЗАЦ 3

11

חסד אתגלי בפומא דאמה

Зогар (в Ідра Рабба, «Великому зібранні» рабі Шимона бар Йохая) навчає, що милість (Хесед) розкривається біля «отвору ама» [статевого члена]; Альтер Ребе читає це як розкриття Б-жественного впливу через зв'язок.

Zohar III, 142a, קמב, זח"ג

Zohar II, 36a, לו, זח"ב

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"ג קמב, א. וראה גם זח"ב לו, א. ובאוה"ת לך לך כרך ד תרפה, ב: "ומי"ש כאן [בתו"א] דפי" חסד אתגלי בפומא דאמה היינו להיות גילויי ההשפעה בבחי' התקשרות" ע"ש שמציין לאנה"ק סדי"ה להבין משל ומליצה. וראה באוה"ת שם תרפד, ב. ענין זה לא נזכר בהנחת הר"פ. ושם יש הגה"ה מהצ"צ: "אבל המשכת יחוד העליון זהו שיהי" הגילוי למטה כמו למעלה כמי"ש בלקו"ת בדרוש עשי"ת ד"ה להבין פי"ג מי כמוך כ"י נושא עון ע"ש פ"ב פי"ל לשיקבה"ו זה נתחדש לאברהם. וע"י בלקו"ת מהאריז"ל פי"ל לך נהנה מזיו השכינה זהו גילויי החסדים": לזה נאמר והוא יושב . . . וראה בתו"ח כאן פ, ב בענין גם שקודם שבא אברהם לעולם נמשך סדר ההשתלשלות דאבי"ע.

12

והוא יושב פתח האהל

Одразу після обрізання Авраама Ім'я Б-га (Гавая) явилось йому, коли він сидів біля входу до свого намету в спеку дня; тут «vхід» — це точка, де прихована милість відкривається назовні.

בראשית י"ח:1א Genesis 18:1

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם:

And the L-RD appeared unto him by the terebinths of Mamre, as he sat in the tent door in the heat of the day;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יח, א.

13

ויהי ערב ויהי בקר יום א'

Наприкінці першого дня творіння Тора говорить: «I був вечір, i був ранок — день один»: večir, темрява, настає першим, показуючи, що приховування передуює розкриттю, а день названо «одним».

בראשית א':5ה Genesis 1:5

וַיֵּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

And G-d called the light Day, and the darkness He called Night. And there was evening and there was morning, one day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית א, ה. בלקו"ת שלח מה, ד מציין לכאן.

14

כי אב המון גוים

Наведені тут слова цитують Genesis 17:5; уривок подано нижче.

בראשית י"ז:5ה Genesis 17:5

וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמִי אַבְרָם וְהָיָה שְׁמִי אַבְרָהָם כִּי אֶבְרָמֹן גּוֹיִם נִתְמַיֵּךְ:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יז, ה.

АБЗАЦ 4

15

למה צדיקים דומים

Талмуд порівнює праведників перед Б-жественною присутністю (Шехіною) зі свічкою перед смолоскипом; Альтер Ребе використовує це як образ поглинення більшим світлом через самоусунення (бітуль).

פסחים ח' א:ד Pesachim 8a:4

וְאַבּוּקָה לֹא? וְהָאֵמֶר רָבָא, מַאי דְכַתִּיב: "וְנָגַהּ כְּאוֹר תְּהִיָּה קֶרֶן־מִיָּדוֹ לֹא וְשֵׁם תְּכִינּוּ עִזּוֹ", לָמָּה צְדִיקִים דּוֹמִין בְּפָנֵי שְׂכִינָה — כִּנֹּר בְּפָנֵי הָאֲבּוּקָה. וְאֵמֶר רָבָא: אֲבּוּקָה לְהַכְדִּילָהּ מְצֻה מִן הַמּוֹבָחָר!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

פסחים ח, א.

16

שנכללים בבחי' בטול באבוקה

Там Альтер Ребе пояснює цей образ: коли горить великий смолоскип, світло однієї свічки, що стоїть поруч, вливається у світло смолоскипа, і вони стають одним цілим. Так розкриття Шехіни в Бейт га-Мікдаш (Храмі) приводило кожен душу до такого самоусунення, якого можуть досягти душі, але не ангели, вбрані в посудини, що їх обмежують.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת ברכה צח, ב. בהנחת הר"פ נוסף: כשמקרבין נר לאבוקה בסמוך לה נסתלק השמן הנר ונכלל באבוקה, ככה ע"י מעשה הצדיקים נבררים הניצוצות מבי"ע ונכללים במלי דא"ס". ובהנחת כ"ק אדה"א הנדפס באוה"ת תמרעב, ב (מלקו"ת לג"פ) בארוכה יותר.

17

У завіті обрізання Б-г говорить Авраму: «Твое ім'я більше не буде Аврам, а буде Авраам, бо Я зробив тебе батьком безлічі народів»: сам вірш пояснює нове ім'я як ав гамон — «батько безлічі», тоді як маамар прочитує старе ім'я як ав рам — «піднесений батько». Маамар за-

питує, чому ця обіцянка щодо народів міститься в розділі про обрізання.

בראשית י"ז:5 Genesis 17:5

וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי־הַמּוֹן גּוֹיִם תִּתִּיךָ:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АВЗАЦ 5

18

גלו לאדום

Там (5a) це висловлювання наведено повністю: «Вони були вигнані до Едому — Шехіна з ними; вони були вигнані до Вавилону...» Альтер Ребе пояснює вигнання Шехіни: Б-жественне світло спускається й одягається у створені істоти через скорочення Імені Б-га (Елокім), аж поки вони не постають окремим «чимось», щоб згодом це «щось» могло цілковито підпорядкуватися Б-гові.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לעיל לדרך ה, א.

19

לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים

Талмуд говорить, що Б-г віддав Ізраїль у вигнання поміж народами лише для того, щоб до них приєдналися навернені; Альтер Ребе застосовує це до іскор, які підносяться з кліпат нога (саяної оболонки).

פסחים פ"ז ב:14 Pesachim 87b:14

וְאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר: לֹא הִגְלָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָאוּמוֹת אֲלָא כְּדִי שִׁיתוּסְפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּזְרַעְתִּיהָ לִי בְּכָרְעִי". כְּלוּם אֲדָם זֶרַע סָאָה אֲלָא לְהַכְנִיס כְּמָה כּוּרִין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar I, 244a זח"א רמד, 244a

ПРИМІТКА КЕНОТ

פסחים פז, ב. זח"א רמד, א. בגוכתי"ק הנ"ל: "שיתוספו", ותי עליהם ליתא.

20

והן הניצוצות

Там (117b) Альтер Ребе наводить те саме висловлювання: Ізраїль був вигнаний серед народів лише для того, щоб до них додалися прозеліти, — і пояснює, що йдеться про іскри, які впали зі світу Тогу й очищуються під час їжі та пиття; небесний князь кожного народу має корінь у семи царях Тогу, чий посудини розбилися.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן קיז, ב. נתבאר בארוכה בביאור"ז לאדה"א קלו, א.

21

ונכללים כנר בפני אבוקה

У записі рабі Пінхаса сказано: коли його назвали Авраамом, додавши літеру ״ה״, — що є розкриттям світла в царюванні (Малхут), «вході до намету», — він став «батьком безлічі народів», адже безліч народів стають прозелітами й включаються в Малхут: це світло, по-

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה

глинута у світі творення (Брія), світі формування (Єцира) та світі дії (Асія) внаслідок розбиття посудин.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהנחת הר"פ: "נמצא כשנקרא אברהם בה' התגלות אור בבחי' מלי' פתח האוהל אז נעשה אב המון גוים כי המון גוים נעשה גרים ונכללים בבחי' מלי' אור הגוים הנבלעים בבי"ע משבירת הכלים". וכן בהנחת אדה"א מדגיש ענין "פתח האהל".

АВЗАЦ 6

22

ויאמר ה' אל אברהם

Перші слова Імені Б-га (Гавая) до Аврама: «Іди собі зі своєї землі, з місця свого народження та з дому батька твого — до землі, яку Я покажу тобі»; тут їх слід розуміти як низхідне розгортання прихованого розуму.

בראשית י"ב:1 Genesis 12:1

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־אַבְרָם לְךָ־לֵךְ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלֶדְתְּךָ אֲבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ:

Now the L-RD said unto Abram: 'Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will show thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23

Б-г, укладаючи з Аврамом заповіт обрізання, каже йому: «Im'я твоє буде Авраам, бо Я зробив тебе батьком (ав) безлічі (гамон) народів»; маамар пов'язує нове im'я з розкриттям, що відбувається завдяки обрізанню.

בראשית י"ז:5 Genesis 17:5

וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי־הַמּוֹן גּוֹיִם תִּתִּיךָ:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АВЗАЦ 7

24

מה שנתוסף לו ה'

Цемах Цедек повертається до цього фрагмента про гей, додану до імені Авраама.

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת ויחי שפ, א מציין לכאן.

25

ה' עילאה

Подальший розгляд «верхньої гей».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע' באוה"ת פ' נצבים ע' א'קד.

26

ובזהר אי

У фрагменті про Трума пояснюється, що головне розкриття насолоди, яка походить від інтелекту, відбувається в Біні, коли річ осягнута глибоко. Там наведено цей вислів Зогару: «А левіт служитиме — він: це Атика», і зроблено відсилання до гей в імені Авраама в

Лех-Леха. Це пов'язано з Усною Торою, Біною як дже-
релом насолоди в Ган-Едені.

Zohar III, 178a, קעח, זח"א

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"א קעח, א. ראה לקמן פ, ב שמציין לכאן.

- 27 Б-г каже Аарону, що левити мають виконувати служіння в Наметі зібрання: «А левит — він виконуватиме служіння»; у простому значенні слово «він» наголошує, що це служіння мають виконувати левити, а не решта Ізраїлю; Зоар же читає слово «він» (гу) як натяк на Аті-ку (найвищий прихований аспект).

Numbers 18:23: כ"ג:י"ח: במדבר

וְעַבְד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבַדְתָּ אֱהִל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עוֹנֵם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה:

But the Levites alone shall do the service of the tent of meeting, and they shall bear their iniquity; it shall be a statute for ever throughout your generations, and among the children of Israel they shall have no inheritance.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

- 28 **ובוהר אי גבי ועבד הלוי הוא. הוא דא עתיקא**

Тлумачення Зоару слова «він» як Атіки — джерела розкриття Атіка в розумінні (Bini).

Zohar, Korach 8:37–41: מ"א:ל"ז: קרח ח'ל"ז: ספר זוהר

At the moment when the day was about to be sanctified the spirits of the demons issued forth, but the day was sanctified before their bodies were created, and so the world was left deficient. When Israel were sanctified and all their grades completed with the Levites on the left side, then this deficiency of the world on the left side was made good, and all was then subordinated to the right and the world was freed from defect. Hence it says "the Levite shall do", i.e. "make" or "complete". ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

- 29 **שהתגלות עתיק הוא בבניה**

У фрагменті про Цав зазначено, що Зоар іноді називає Біну Атикою і що Атик розкривається в Біні; там є відсилання до Лех-Леха. «Вищу олію» пояснено як світіння Хохми в Біні.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת צו יא, א. במדבר יב, רע"ג. ע' פק טוב, ג. ר"ה נו, א מציין לכאן. ע' באוה"ת פ' חיי שרה קיט, ב. ובפ' ראה בתחלתו. ובדרושים ליוהכ"פ ע' איתקצג "כי התענוג אינו אלא כשמושג הדבר" וע"ש בעמוד איתקצד. וראה בביאורי זוהר להצ"צ פ' אחרי עמוד שסד שלפעמים איתא להיפך דפנימי אבא הוא פנימי עתיק ע"ש. ראה ד"ה זה היום תר"ס ע' כב. בגוכתי"ק ליתא תי' "דא" ותי' "עתיק". באוה"ת כאן תתרו, א יש הגה"ה שמציין להנחת הר"פ.

- 30 **חכמה נקי עדן**

Тут наведено розмову Ребе Рашаба про те, що Хохму називають «Еденом».

Tikkunei Zohar, Tikkun 54 • 87b:7: תקו"ז תיקון נד

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֵת הַשָּׁמַיִם עַד הַיָּם, וְאֵת הָאָרֶץ כָּל עֵץ הָאֲרָץ כָּל עֵץ הָאֲרָץ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וְכָהוּ דָא עַד הַדְּעַת טוֹב וְרַע, וְדָא רָזָא תְּהוֹ לְמִרְאָה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וְכָהוּ דָא עַד הַדְּעַת טוֹב וְרַע, וְדָא רָזָא תְּהוֹ לְמִרְאָה.

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה)

עֵמֶק רָע, כְּהוּ עֵמֶק טוֹב, וְדָא עַד הַדְּעַת טוֹב וְרַע, כִּי שָׁם כָּלֵל יְהוּ"ה שְׁפַת כָּל הָאָרֶץ (שם יא ט), וּמִהָכָּא נִפְקַ כָּל עֲרֻבֵיכָא דְטוֹב וְרַע, דְּאִיְהוּ רָזָא דְצִדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ת"ז תי' נד. פרדס בשעה"כ בערכו ומא"א בערכו, וראה בתורת שלום ע' 159.

- 31 **והתענוג הוא למעלה מן החכמה**

Цемах Цедек відсилає від цієї думки до вчення Maḥida в Or Torah на початку Лех-Леха, зіставляючи його зі словами: «Нехай мудрий не вихваляється своєю мудрістю».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה בספר יצירה פ"ב מ"ד "אין טובה למעלה מענג". ובאוה"ת בראשית כרך ג תקכג, ב מציין ע"ז לעיין באו"ת מהמגיד ר"פ לך לך שזה ע"ד אל תהלה החכם כו' ע"ש.

- 32 **בינה נקודה בהיכלא**

Біна як «точка в палаці»: точка Хохми, розгорнута й уміщена в Bini.

Zohar I, 6a, ו, זח"א

Tikkunei Zohar, Tikkun 5 • 19a:11–14: תקו"ז תיקון ה

בראשית ב' ראשית. נקודה בהיכליה. והאי נקודה איהי מחשבה סתימא. אדהכי הא אליהו אודמן לגביה. א"ל. רבי רבי והא ב' פתיחא איהי. אם כן במאי איהי מחשבה סתימא בה. אלא בריש *הורמנותא דמלכא בוצינא דקרדינות' כד מדיד משיחא. האי נקודה נפיק מינה קו דסתיים ניצוצא ההיא מחשבה כגוונא דא מ.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"א ו, א. ת"ז תי' ה. ראה אגה"ק סי' ה (קו, א).

- 33 **נקבה תסוכב גבר**

Закликаючи народ повернутися, пророк каже, що Б-г «створив нове на землі: жінка оточить чоловіка»; у простому значенні «відступна дочка», Ізраїль, з власної волі повернеться до Б-га. Кабала тлумачить це як охоплення рівнем, що приймає, вищого світла й черпання з нього; тут Біна приймає світло Атіка. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

ירמיהו ל"א:כ"ב: Jeremiah 31:22

עַד־מָתַי תִּתְחַמֶּקִין הַבַּת הַשׁוֹכֵכָה בְּיַבְרָא הִ' חֲדָשָׁה בְּאָרֶץ נִקְבָּה תִּסְכֹּב גִּבֹּר:

How long wilt thou turn away coyly, O thou backsliding daughter? For the L-RD hath created a new thing in the earth: A woman shall court a man.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ירמ'י לא, כב.

- 34 **והענין כנודע שלהיות התפשטות וירידת המדריגו**

Наступний розділ цього маамару наведено там зі змінами й доповненнями.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהבא לקמן ראה בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסה בשינויים והופות. וראה תו"ח לך לך פא, ב ואילך. אוה"ת לך לך (כרך ד ע' תרצ, ב ואילך. כרך ו ע' תתרעג, א ואילך). וראה המשך תרס"ו ע' עז ואילך. ד"ה מעין גנים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א ע' 404 ואילך) ובכ"מ. לקו"ש ח"א ע' 42 הערה 32.

АБЗАЦ 8

35 ולהבין זה היטב

Від цього місця й до кінця маамара текст походить із запису рабі Пінхаса, з доповненнями Цемах Цедека.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מכאן עד סיום המאמר הוא מהנחת הר"פ ע' ו. בכו"ך 1135 לה, ב בנוכח"ק כתב הצ"צ אחר המאמר שמכאן הוא הנחת הר"פ והוא ביאור. וגם בקטע זה יש הוספות מהצ"צ.

36 וידבר שלשת אלפים משל

У розповіді про мудрість Шломо в книзі Book of Kings сказано, що він «промовив три тисячі машалім» (машаль — це прислів'я або мудре висловлювання, а також притча); Альтер Ребе розуміє їх як притчі — три тисячі рівнів, на які він міг низвести одну ідею.

I Kings 5:12 מלכים א ה:י"ב

וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשְׁל וַיְהִי שִׁירֹו חֲמִשָּׁה וְאַלְפֵי:

And he spoke three thousand proverbs; and his songs were a thousand and five.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

מלכים-א ה, יב. ראה ד"ה על חומותיך תרל"ח ע' רמח.

37 שהחכם אף שיודע דבר חכמה בעצמו

Розгорнуте обговорення притчі про мудреця, який знає ідею, але мусить докласти зусиль, щоб пояснити її.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה בארוכה באוה"ת מסעי ע' אתלא.

АБЗАЦ 9

38 הוא ע"י גילוי בחי עליונה

Уривки в «Лікутей Тора», де згадується ця ідея: розгортання відбувається завдяки розкриттю вищого рівня.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקו"ת הוספות לויקרא נד, ג. בלק עה, ב מציינ לכאן.

39 וכמבואר בפרדס

У транскрипті рабі Пінхаса тут читаємо інакше: йуд — це Хохма, а Біна розкривається через світло верхнього кінчика, світло Кетера; завдяки Кетеру Авраам стає верхньою гей, Біною, і з неї хасадім [поток милості] спускаються до нижньої гей, Малхут. Від слів «Тепер [Мудреці] сказали: впалий плід» і до кінця розділу цей текст відрізняється від транскрипту.

ПРИМІТКА КЕНОТ

שער האותיות ס"פ יג. מכאן עד סיום הקטע — הגהת כ"ק הצ"צ. בהנחת הר"פ כאן מת"י ואף כאן, עד התחלת הקטע "והנה להבין" "וזהו ענין קוצו של י" העליון היינו י" חכמה אך שיתגלה בחי בינה הוא ע"י הארת קוץ

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה)

העליון על הי"ד הארת הכתר נתגלה קוץ התחתון באות ה' עילאה היינו בינה וזהו ויאמר ה' אל אברם ע"י בחי' כתר נעשה אברהם ה' עילאה בינה ומוזה נשתלשל ונגלה החסדים עד ה' תתאה בחי' מל' ואז וילך למסעיו ממעלה למטה וממטה למעלה הני"ל: והנה אמרו נובלות חכמה. מכאן עד סיום הקטע שונה מהנחת הר"פ ע"ש ע' ו. בלקו"ת מלות פו, ב מציינ לכאן. ושם מביא דעת הרח"ו: שקוץ התחתון הוא הדעת והיינו שהדעת מחבר חו"ב. ע"ש. וראה לקו"ת שלח מו, ב.

40 וילך למסעיו מנגב. חסד. ועד בית אל

«Він продовжував свої подорожі від Негева аж до Бейт-Еля»; південь (Негев) — це милість (Хесед), а Бейт-Ель — царювання (Малхут).

בראשית י"ג:3 Genesis 13:3

וַיֵּלֶךְ לְמַסְעָיו מִנֶּגֶב וְעַד־בֵּית־אֵל אֲשֶׁר־הָיָה שָׁם אֶתְחֵלָה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעֵי:

And he went on his journeys from the South even to Beth-el, unto the place where his tent had been at the beginning, between Beth-el and Ai;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 מלה' הנראה כו'

Пояснення переходу від «до Б-га, Який явився» до просто «до Б-га».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ביאור ע"י באוה"ת פ' לך לך כרך ד תרפח, ב (מלקו"ת לגי פרשיות עט, ג). ספר המאמרים תש"ב ע' 100.

42 לה' הנראה

Жертovník «для Імені Б-га (Гавая), Який явився йому», — розкритий рівень.

בראשית י"ב:7 Genesis 12:7

וַיֵּרָא ה' אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְיֹרְעָךָ אֲתֹן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְכֹּן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו:

And the L-RD appeared unto Abram, and said: 'Unto thy seed will I give this land'; and he builded there an altar unto the L-RD, who appeared unto him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 10

43 והנה להבין זה בעבודה

Уривок, що починається тут, наведено там зі змінами.

ПРИМІТКА КЕНОТ

קטע מכאן מובא בהמשך בד"ה מצה זו תר"מ פרק כד ע' קסה בשינויים.

44 נובלות חכמה של מעלה תורה

Мідраш називає Тору «плодом, що впав» із вищої мудрості; Алтер Ребе показує, що саме ця форма, опущена донизу, дає нам змогу осягнути вищу мудрість.

בראשית רבה י"ז:ה' Bereshit Rabbah 17:5

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

"The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]" (Genesis 2:21). "The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber" – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, "He caused to fall down." Rav said: There are three slumbers: the slumber of ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ב"ר יו, ז. מד, יו. וראה שם פמ"ד. מובא גם לקמן ע, א. ונתבאר בע"ח שער הכללים ספ"א. וע"פ חסידות בדרך מצותיך מ, ב. ראה אוה"ת ירמ"י ע' שמ. מובא בסה"מ תרל"ב כרך ב ע' תרכב. בלקו"ת שה"ש ה, ד מציין לכאן. קטע מובא בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תרכב.

45

נובלות חכמה של מעלה תורה

Те саме вчення знову з'являється в Мідраші про видіння Авраама, як зазначено у примітці Керот.

Bereshit Rabbah 44:17: "בראשית רבה מ"ד:יז"

... נובלות מיתה - שינה, נובלות נבואה - חלום, נובלות העוה"ב - שבת. ר' אבין מוסיף תרתין: נובלות אורה של מעלה - גלגל חמה, נובלות חכמה של מעלה - תורה. והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו אימה, זו בבל, דכתיב (דניאל ג): באדן נבוכדנצר התמלי חמא. חשיכה, זו מדי, שהחשיכה עיניהם של ישראל, בצום ובתענית. גדולה, זו יון. ר' סימון ורבנן רבי סימון אמר: מאה ועשרים דוכסים, מאה ועשרים אפרכון, מאה ועשרים אסטרטליטין. ורבנן אמר: משישים שישים, דכתיב (דברים א): נחש שרף ועקרב. נחש, זו בבל. שרף, זו מדי. עקרב, ...

"It was as the sun was setting, and a slumber fell upon Abram, and, behold, dread, a great darkness, fell upon him" (Genesis 15:12). "It was as the sun was setting, [and a slumber fell]" – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall is sleep, as when one sleeps one does not toil in Torah study, when one sleeps one does not do any work. Rav said: There are three kinds of slumber – the slumber of sleep, the slumber of prophecy, ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

46

כאלו אוהו בחכמה העליונה

Там додано аналогію: літери, викарбовані на коштовному камені, неможливо прочитати через його яскраве сяйво; їх можна прочитати, лише відтиснувши у воску.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסה נוסף: ועד"מ אותיות החקוקי על האבן טוב מחמת רוב בהירות האבן טוב א"א לקרוא אותם, כ"א דוקא כשחותמים על השעוה אז יכולים לקרות אותם:

АВЗАЦ 11

47

והנה המשכת . . אורייתא מחכמה נפקת

Зогар каже: «Тора походить від мудрості (Хохми)»; Ал-

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה (מלמעלה)

тер Ребе додає, що її глибше джерело — вінець (Кетер).

Zohar II, 121a: "ח"ב קכא,

ПРИМІТКА КЕНОТ

ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

48

אורייתא מחכמה נפקת

Паралельний уривок із Зогару, на який вказує примітка Керот.

ספר זוהר, יתרו כ"א:שע"ח-כ"ב:שפ"ט Zohar, Yitro 21:378-22:389

According to R. Judah, "father" represents Wisdom (Hokhmah) and "mother" Understanding (Binah). Said R. Judah: 'Both interpretations mean one and the same thing, for we have been taught that the Torah emanated from the Supernal Wisdom.' R. Jose said that the Torah emanated from Understanding, for it says: "to perceive the words of understanding" and "forsake not the Torah of thy mother".

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

49

שתרי"ג מצות . . ו' . . תר"ך עמודי אור

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

פרדס שער ח' פ"ג.

50

והוא מארחין לבנונית דגלגלתא

Примітка Керот вказує на цей уривок з Ідра Рабба про «шляхи білизни Черепа» (Гульгальта) — рівня Керет, звідки походять міцвот.

Zohar III, 129a: "ח"ג קכט,

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ח"ג קכט, א.

АВЗАЦ 12

51

המלובשת בפ' קדש

Докладніше про вищу мудрість, облачену в уривки тфілін.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע' באוה"ת פ' ראה ע' תשנו.

52

בפ' קדש

Б-г каже Моше: «Освятити (кадеш) Мені кожного первістка»; уривок, що починається цими словами (Шмот 13:1-10), — один із чотирьох уривків, записаних на пергаменті тфілін.

Exodus 13:2: "שמות י"ג:ב"

קדש'לי קל-בכור פטר קל-רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא:

'Sanctify unto Me all the first-born, whatsoever opens the womb among the children of Israel, both of man and of beast, it is Mine.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53

כמ"ש זוהר

Мареј мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ח"ב לה, ב.

54

כמ"ש בוהר עד לא קבילת דכר

Зогар навчає, що доки Малхут не отримала від чоловічого аспекту, вона є «бідною» далет (літерою єврейського алфавіту); Альтер Ребе застосовує це до перетворення цедек (праведності) на цдаку (благодійність) через благодійність.

Zohar, Bo 5:129-6:141"קמ"ט-ו"קמ"א

To indicate the union which took place on that night between the Masculine and Feminine aspects in the Divine attributes, and also the same union which will take place in the future Redemption:

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

АБЗАЦ 13

ולכן לא נאמר בתורה . . שהי מאכיל אורחים כו' עד שבא לא"י

Паралельні обговорення питання, чому гостинність Авраама згадується лише після того, як він прийшов до Землі Ізраїлю.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת לך לך ד תרפב, א. כרך ו תתרע"ה, א. תתרע"ו, א. לקו"ש חט"ו ע' 160 הערה 28. כרך כה ע' 47 ואילך.

56

לא הי ממשיך כלום

Там Цемах-Цедек зазначає, що треба пояснити, чому діяння Авраама до заклику нічого не притягували згори вниз.

ПРИМІТКА КЕНОТ

עיין אוה"ת בראשית כרך ד פי לך תרפב, א סעי' ב' שצ"ל הטעם לזה. ובלקו"ש חט"ו ע' 84 הערה 13.

57

ויאמר ה' אל אברם

Заклик Імені Б-га (Гавая) до Авраама: «Вийди», прочитується як мить, коли Вищий Еманатор спрямував в аврам силу сходження згори вниз.

בראשית י"ב:1"Genesis 12:1

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־אַבְרָם לְהֵיטֵב לְךָ מֵאֲרֻכָּהּ וּמִמּוֹלַדְתָּהּ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאֶךָ:

Now the L-RD said unto Abram: 'Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will show thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58

א"ב ר"ם

Після слів «ав рам» додає: «рівень інтелекту, прихованого від будь-якої думки».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהמשך מצה זו תר"מ נוסף: בחי' שכל הנעלם מכל רעיון.

59

ותורה שם בישראל

Псалмоспівець розповідає, що Б-г «поставив свідчення в Яакові й поклав Тору в Ізраїлі», наказавши батькам

навчати своїх дітей; Альтер Ребе тлумачить «Ізраїль» як праотців, через яких було підготовлено Тору.

תהילים ע"ח:5"Psalms 78:5

וַיָּקֶם עֲדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לְבָנֵיהֶם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they should make them known to their children;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהילים עח, ה. בהמשך מצה זו תר"מ שם נוסף: "וע' במד"ר [ב"ר פס"ג ג] שכל האבות נק' ישראל ומביא פסוקי ע"ז".

60

ומלי' דאצי' נעשה עתיק לבריא

Щодо фрази в попередньому абзаці, що Малхут світу Ацилут стає Атіком світу Брія: уривок про Мікец пояснює, що вінець (Кетер) світу творення (Брія) походить із найнижчого рівня світу еманції (Ацилут), так само як Малхут Адам Кадмон (яку називають Малхут Нескінченного (Ейн Соф)) стає Атіком і Кетером світу Ацилут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לקמן לה, ד. קיג, ב.

АБЗАЦ 14

61

אך לפ"ז

Там цей розділ позначено як «biur» (пояснення).

ПРИМІТКА КЕНОТ

במאמרי אדמו"ר הזקן — הנחת הר"פ ז"ל ע' ז' נרשם ע"ז: ביאור. וכן באוה"ת כרך ו תתרע"ו, ב שמעע שהוה ביאור.

62

מדוע לא זכו ישראל . . בגלות מצרים

Пізніший маамар, у якому порушується питання, чому Тору було даровано лише після єгипетського вигнання.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בסה"מ תרס"ט ע' קלט מציין לכאן.

63

וימררו בחומר ובלבנים

Єгиптяни «гірчили їм життя тяжкою працею, розчином і цеглою»; маамар запитує, чому Ізраїль отримав Тору лише після цього рабства, якщо праотці вже підготували її.

שמות א':14"Exodus 1:14

וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעֵבֶדָה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבִלְבָּנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת־כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ כָהֶם בְּפָרָה:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64

כשהיה בן צ"ט שנה

«Авраамові було дев'яносто дев'ять років, коли його обрізали»; маамар запитує, як до того він міг здійсню-

вати єднання у вищих світах, якщо саме обрізання уможливило одкровення.

Genesis 17:24: כ"ד שנה בשר ערלתו

ואברהם בן־תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו:

And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65

קיים אברהם כל התורה

Мишна стверджує, що Авраам дотримувався всієї Тори ще до її дарування; Альтер Ребе запитує, як це було можливо, і відповідає, що він дотримувався її внутрішньо.

Kiddushin 82a:10: קידושין פ"ב א'

בנערותו מהו אומר? "יקוי' הי' יחליפו כח". בקנותו מהו אומר? "עוד ינוכח בשיבה", וכן הוא אומר באברהם אבינו: "ואברהם זקן... וה' ברה אֶת אברהם בכל" – מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, שנאמר: "עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרת מצותי חקותי ותורתי"

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

משנה סוף קידושין פב, א. וראה בארוכה בספר הערכים-חב"ד כרך א' ע' כד.

АБЗАЦ 15

66

וימררו חייהם כו' בכל עבודה קשה

Гірка праця в Єгипті — як те, що притягнуло донизу одкровення з рівня, вищого за ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут).

Exodus 1:14: שמות א'

וימררו את־חייהם בעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבְלִבְנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה אֶת־לִבְעַבְדָּתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בְּהֶם בְּפָרֶךְ:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67

כולם בחכמה עשית

Псалмоспівець дивується творінню: «Які численні Твої діяння, Ім'я Б-га (Гавая)! Ти всі їх створив мудрістю»; тут ці слова прочитуються як твердження, що мудрість (Хохма) і світ дії (Асія) рівні на рівні, вищому за них обох.

Psalms 104:24: תהלים ק"ד כ"ד

מַה־רַּבּוֹ מַעֲשֵׂי־ה' כָּל־ם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ כְּנִינָה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קד, כד.

АБЗАЦ 16

68

בבחי פנימית

Паралельне обговорення внутрішнього й зовнішнього вимірів міцвос.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע"י באוה"ת פ' ראה ע' תשנט, ד"ה אנכי תרצ"ט.

АБЗАЦ 17

69

וכשהיה בן צ"ט

«Аврааму було дев'яносто дев'ять років, коли його обрізали»; маамар відповідає, що заповідь про обрізання була дана йому саме тоді, щоб від Іцхака, народженого після цього, походив Яаков, чий сини отримали Тору про міцвот, що виконуються на ділі.

Genesis 17:24: כ"ד שנה בשר ערלתו

ואברהם בן־תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו:

And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70

ניתנה לו במתנה מצות מילה . יקבלו התורה

Там Альтер Ребе пояснює, що розкриття Ацилуту, світу Виправлення, огорнуте посудинами, тож кліпот не можуть його загородити; тому Авраам був пророком і Б-г говорив із ним ще до обрізання. Але щоб на нього засяло світло Йесоуд Адама Кадмона, яке зовсім не огорнуте посудинами, йому було заповідано обрізання — відсікти крайню плотть, що його вкриває.

ПРИМІТКА КЕНОТ

להעיר מלקוית פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית פ"ב (כא, א) גבי ולכן הי' אברהם נביא גם קודם המילה וכו', וראה ביאורי הזהר לכ"ק הצ"צ ע' רננ.

71

ע"פ משה ידבר

У тому маамарі (67d) запитується: якщо Авраам дотримувався всієї Тори ще до її дарування, навіть ерув тавшилін (дозволу готувати у свято для суботи), то що нового відбулося під час Дарування Тори? Пояснення (68c) відповідає: міцвот, яких дотримувався Авраам, притягували Нескінченне світло переважно до вищого рівня — у Зеїр Анпін, — тоді як слова «Моше говорив» притягнули розкриття донизу, аж до світу дії (Асія).

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקמן סז, ד. וראה באוה"ת בראשית כרך ד תרפב, א.

72

משה ידבר

На Синаї, коли звук шофара дедалі гучнішав, «Моше говорив, а Б-г відповідав йому голосом»; маамар у «Тора Ор» на цей вірш (Ітро) пояснює різницю між дотриманням Тори Авраамом і даруванням Тори.

Exodus 19:19: שמות ט"ט

וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְהוֹקֵם מֵאֵד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל:

And when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 (ועמ"ש . . מ"ש כאן)

Ці дужки — коментар Цемах Цедека, надрукований також у транскрипті раби Пінхаса.

ПРИМІТКА КЕНОТ

זהו הגהת הצ"צ, ונדפס גם בהנחות הר"פ ע"ז, אבל בכת"י 2062 (שהוא כתי"י מעתיק מהנחת הר"פ) ליתא.

АБЗАЦ 18

74 הוא עשנו ולא אנחנו

Псалом 100 закликає всю землю служити Б-гу: «Знайте, що Ім'я Б-га (Гавая) — це Б-г; Він створив нас, і ми належимо Йому (у написанні: «а не ми самі»), Його народ і вівці Його пасовиська». Слово «ло» [«не»] написано з алефом, а читається з вавом; Альтер Ребе тлумачить алеф як вінець (Кетер).

Psalms 100:3: תהילים קי"ג

דעו כ"ה' הוא אֱלֹקִים הוּא־עֲשֵׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עֲמוֹ וְצֵאן מְרֻעִיתוֹ:

Know ye that the L-RD He is G-d; it is He that hath made us, and we are His, His people, and the flock of His pasture.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ק, ג. ראה לקמן סח, ב. מובא בלקו"ת אמור לד, א ושם מציין "וע"ד מ"ש באדרי"ו דרצ"ב סעי"ב ע"פ ולו נתכנו עלילות" ע"ש.

75 וביאור הענין

Коментар Tzemach Tzedek до Tehillim, у якому також пояснюється цей вірш.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע' יהל אור במילואים ע' תשב.

АБЗАЦ 19

76 אנכי

Перша з Десяти заповідей, яку Б-г промовив до всього Ізраїлю на Синаї: «Я (Анохі) — Гавая, твій Б-г», що починається з літери алеф.

Exodus 20:2: שמו"ב כ"ב

אֲנֹכִי הִי אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

I am the L-RD thy G-d, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 20

77 ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן

Аврам вирушив за словом Імені Б-га (Гавая), і Лот пішов разом із ним; «Аврамові було сімдесят п'ять років,

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה (מלמעלה)

коли він вийшов із Харана». Маамар тлумачить це як перехід від розуму до емоцій.

בראשית י"ב:4: Genesis 12:4

וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כְּאֶשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹוֹ הִי וַיֵּלֶךְ אֹתוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן־חֲמִשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחָרָן:

So Abram went, as the L-RD had spoken unto him; and Lot went with him; and Abram was seventy and five years old when he departed out of Haran.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 וכשהיה אברם בן ע"ה היינו ז"פ עשר

Цемах-Цедек наводить це тлумачення числа сімдесят п'ять як семи разів по десять плюс п'ять.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא באוה"ת בראשית כרך ז תתשעד, א.

АБЗАЦ 21

79 רישא דעשו בעטפו דיצחק

Там (20b) Ейсав названий шлаком золота, відходами Гвури Іцхака, з яких постав Ейсав; і все ж «голова Ейсав» лежала на лоні Іцхака. Далі в тому маамарі «голова» Ейсав — це охоплювальне світло, яке залишається включеним у святість; саме тому Ейсав міг ставити Іцхаку запитання, що свідчили про його вченість.

בראשית נ"ג:13: Genesis 50:13

וַיֵּשְׂאוּ אֹתוֹ בָּנָיו אֶרֶצָה כְּנָעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּמַעְרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת־הַשְּׂדֵה לְאַחֲזָתָהּ כִּכְרַם עֶפְרוֹן הַחִתִּי עַל־פְּנֵי מִמְרָא:

For his sons carried him into the land of Canaan, and buried him in the cave of the field of Machpelah, which Abraham bought with the field, for a possession of a burying-place, of Ephron the Hittite, in front of Mamre.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יג. וראה לקמן כ, ב.

80 רישא דעשו בעטפו דיצחק

Таргум оповідає, що голова Ейсавова скотилася на коліна Іцхака в печері Махпела; Альтер Ребе використовує цей епізод як приклад чогось, що має корінь у святості, перш ніж його буде відсіяно.

תרגום יונתן על בראשית נ"ג:13: Targum Jonathan on Genesis 50:13

... פְּלִגּוֹת מַעְרַת כְּפִילְתָּא וּמִן דְּרִמּוֹ לְחוּשִׁים בְּרִדּוֹ וְנָטַל סִיפָא וְקָטַע רִישֵׁיהּ דְּעֵשָׂו רִשְׁעָא וְהָוָה רִישֵׁיהּ דְּעֵשָׂו מְתַגְלָגַל עַד דְּעַל לְגוֹ מַעְרַתָא וְאַתְנָה בְּגוֹ עֵיטָפִיהּ דִּיצְחָק אָבוֹי וְגוֹפִיָּהּ קָבְרוּ בְּגוֹ דְּעֵשָׂו בְּחָקֵל כְּפִילְתָּא וּבְתֵר בֶּן קָבְרוּ יְתִיה בְּגוֹי לְעֻקְב בְּמַעְרַת חָקֵל כְּפִילְתָּא דִּיזְבוּן אַבְרָהָם ית חָקֵל לְאַחְסֵנַת קְבוּרָתָא מִן עֶפְרוֹן הַחִתִּי עַל אֲפִי מִמְרָא

But when his sons had brought him into the land of Kenaan, and the thing was heard by Esau the Wicked, he journeyed from the mountain of Gebala with many legions, and came to Hebron, and would not suffer Joseph to bury his father in the Double Cave. Then forthwith went Naphtali and ran, and went down to Mizraim, and came in that day, and brought the Instrument that Esau had written for Jakob his brother in

the controversy of the Double Cave. And immediately he beckoned to Hushim the ...

Targum Jonathan on Genesis (Public Domain) • The Targum of Jonathan ben Uzziel, trans. J. W. Etheridge, London, 1862 (Public Domain)

81 מעורבים הם עם זהב

Ребе зауважує, що в багатьох місцях написано «золото», але, схоже, мало б бути «срібло», адже саме воно відповідає рівню Авраама.

ПРИМІТКА КЕНОТ

כן הוא בכ"מ, ולכאורה צ"ל: כסף שהרי הוא מדרגת אברהם — הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בהנחת הר"פ ז"ל ע"י קצב לעמוד ח'.

82 לוט בני מ"ה

Джерело для відповідності Лота числовому значенню Ма (45), з посиланнями на праці Арізала.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מאו"א ל, כו. וביאיר נתיב שם מציין לכמה מקומות בכתבי הארז"ל.

83 רות המואביה

Наоми повернулася з полів Моава, і з нею була «Рус, моавитянка», її невістка, яка стала праматір'ю Давида; маама́р тлумачить її як святість, виведену з Моава.

Ruth 1:22 כ"ב רות א:

ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים:

So Naomi returned, and Ruth the Moabitess, her daughter-in-law, with her, who returned out of the field of Moab—and they came to Beth-lehem in the beginning of barley harvest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 ונעמה העמוני

Рева́м, син Шломо, царював у Єгуді, і «ім'я його матері було Наама, аммонитянка»: через неї царі дому Давида походять від Аммона. Маама́р тлумачить її ім'я через «ноам» — «приємність» — як розуміння (Біну).

I Kings 14:21 כ"א י"ד מלכים א

ורחבעם בן־שלמה מלך ביהודה בן־ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבע עשרה שנה מלך בירושלם העיר אשר־בחר ה' לשום את־שמו שם מכל שבטי ישראל ושם אמו נעמה העמונית:

And Rehoboam the son of Solomon reigned in Judah. Rehoboam was forty and one years old when he began to reign, and he reigned seventeen years in Jerusalem, the city which the L-RD had chosen out of all the tribes of Israel, to put His name there; and his mother's name was Naamah the Ammonitess.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 מואב חכי דקליפה

Стаття, у якій Моав визначається як Хохма кліпи.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת להארז"ל פי וירא. מאו"א אות מ' סעיף פה. וראה גם לקו"ת חקת סו, ג.

...ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה

86 הוא לשון נועם

Примітка Kehot вказує, де це докладніше пояснюється: Likkutei Torah of the Arizal.

ПРИМІТКА КЕНОТ

לקו"ת להארז"ל פי וירא.

87 נפרדו סיגי לוט מאברהם

Коли Аврам запропонував йому вибрати землю, Лот обрав Йорданську рівнину й подався на схід, «і вони розлучилися один з одним»; маама́р тлумачить це як відокремлення шляку після очищення.

בראשית י"ג:11 Genesis 13:11

ויבחר־לו לוט את כל־כפר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו:

So Lot chose him all the plain of the Jordan; and Lot journeyed east; and they separated themselves the one from the other.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבזאצ 22

88 ויאהל אברהם עד מקום שכם

Прибувши до Ханаану, Аврам пройшов через цю землю «аж до місцевості Шхем, аж до Елон-Море»; початкові слова маама́ру «Аврам поставив свій намет» походять із пізнішого вірша (13:18). Шхем та Елон-Море тут тлумачаться як сфери духовного прояву (сфipот) жіночого аспекту / Малхут (Нуква).

בראשית י"ב:6 Genesis 12:6

ויעבר אברהם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ:

And Abram passed through the land unto the place of Shechem, unto the terebinth of Moreh. And the Canaanite was then in the land.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יב, ו.

89 לו ישמעאל יחי לפניך

Коли Б-г пообіцяв йому сина від Сари, Авраам відповів: «О, якби Ішмаель жив перед Тобою!» Маама́р пояснює, що це благання впливало з його здатності притягувати одкровення до царювання (Малхут).

בראשית י"ז:18 Genesis 17:18

ויאמר אברהם אליהואלקים לו ישמעאל יחיה לפניך:

And Abraham said unto G-d: 'Oh that Ishmael might live before Thee!'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יז, יח.

90 כי אחרי שנקרא אברהם בה"א

Ребе робить звідси висновок, що підносити іскри Авраа́м міг лише після того, як його назвали Авраа́мом, і

посилається на іншу бесіду, де пояснюється, що на-
вернені Авраамом не мали продовження.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בלקוי"ש חט"ו ע' 177 הערה 40 מדייק מכאן שרק אחרי שנק' אברהם הי'
יכול להעלות נצוצות, ומציין ללקוי"ש ח"י ע' 89 הערה 14 דשם מבאר
שלהגרים דגיר אברהם לא הי' להם המשך וקיום ע"ש.

91

ואת הנפש אשר עשו

Вирушаючи з Харана до Ханаану, Аврам узяв із собою
Сарай, Лота, їхнє майно й «душі, яких вони створили в
Харані»; Мудреці тлумачать це як людей, яких Авраам і
Сара наблизили до Б-га, а маамар — як іскри й душі,
які вони піднесли.

בראשית י"ב:ה' Genesis 12:5

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר
רָכְשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ
כְּנָעַן:

And Abram took Sarai his wife, and Lot his brother's son,
and all their substance that they had gathered, and the souls
that they had gotten in Haran; and they went forth to go into
the land of Canaan; and into the land of Canaan they came.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יב, ה.

92

בה"א . . המשכה והתגלות

Примітка Kehot вказує, де це докладніше пояснюється:
Likkutei Torah of the Arizal.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת להאר"ז ס"פ מקץ וטעמי המצות ס"פ לך לך.

93

ויקרא שם אברהם בשם ה'

Повернувшись до жертовника, який він спорудив спо-
чатку, Аврам «прикликав там Ім'я Б-га (Гавая)»; ці сло-
ва тлумачаться як низведення прихованого інтелекту
до сфірот Нукви.

בראשית י"ג:ד' Genesis 13:4

אֶל־מָקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁית וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'
unto the place of the altar, which he had made there at the
first; and Abram called there on the name of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית יג, ד.

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Targum Jonathan on Genesis (Public Domain); The Targum of Jonathan ben Uzziel, trans. J. W. Etheridge, London, 1862 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/lech-lecha/1/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок